

ΠΑΝΔΩΡΑ

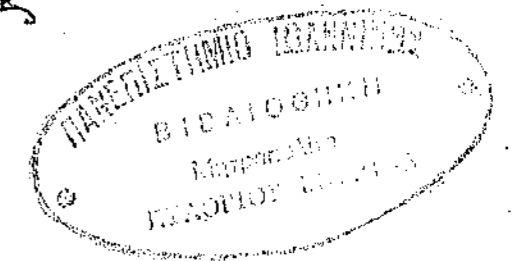
ΣΥΝΕΦΑΝΗ ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΔΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ.

—1863—

ΤΟΜΟΣ ΔΕΚΑΤΟΣ ΤΡΙΤΟΣ.

ΑΠΟ ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1862 ΜΕΧΡΙΣ ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1863.

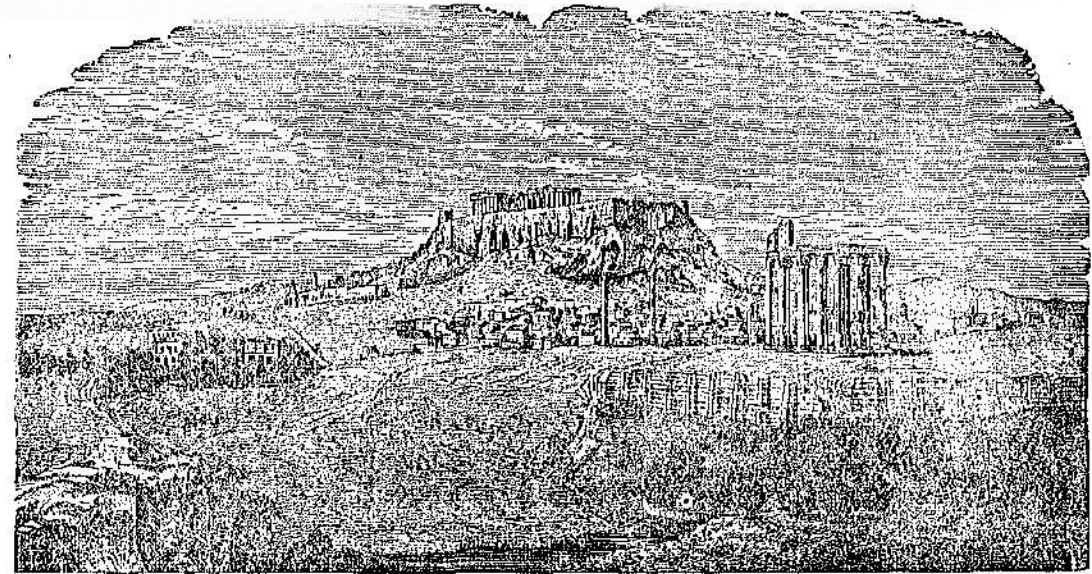

ΑΘΗΝΗΣΙΝ,

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ ΠΑΝΔΩΡΑΣ.

(Οδός Πειραιώς.)

1863.

Π Α Ν Δ Ω Ρ Α.

15 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ, 1863.

ΤΟΜΟΣ ΙΓ'.

ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ 310.

ΒΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΠΕΤΡΙΤΣΟΠΟΥΛΟΥ

Λεωκαδίου.

(Τέλος. Ίδε Φυλλ. 309.)

ΚΕΦΑΛ. Δ'.

ΙΔΙΩΤΙΚΟΣ ΒΙΟΣ ΤΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ.

Σπουδαίος βίος αὐτοῦ.

Ἰδιωτεύων ὁ Δημήτριος μετέρχετο ὡς πρότερον τὴν ἐπιστήμην του, εὐργετῶν πάντα, ἵνα τοὺς πάντας κερδήσῃ. Ἀλλὰ τὸ κυριεῖον αὐτοῦ πάθις ἦν, ὡς εἴρηται, ὁ πρὸς τὰς Μούσας ἔρως, καὶ τοσοῦτον ἠρέσκετο εἰς τὴν φιλοσοφικὴν βίον, ὥστε πάντοτε καὶ ἐν περιπάτῳ ἔφερε μεθ' ἑαυτοῦ βιβλίον. Ἡ συνηθεστεία δὲ ἐδῶς αὐτοῦ ἦν στενωπὸς τις· οἰκιστὴρ καὶ σχεδὸν ἀσύχναστος, περὶ δέκα λεπτὰ τῆς πόλεως ἀφεστηκυῖα, παρὰ τῷ Νεῷ τοῦ ἁγίου Θωμᾶ, ἧτις διὰ τὸ ἡρακλατικὸν τῆς θέσεώς της ἐκρίνετο καταλληλοτάτῃ εἰς τὸν σκοπὸν του. Ἐκεῖ αὐτὸς περιπατῶν μόνος ἐφιλοσόφει, καὶ ἐκ τούτου καὶ ἡ ἐδῶς αὐτῆ

ἔτι καὶ νῦν καλεῖται ὑπὸ πάντων Strada Filosofica (Ὁδὸς Φιλοσοφική).

Ἀρχαιολογικὸν Μουσεῖον αὐτοῦ.

Πολλὰ ὡσαύτως ἠρέσκετο καὶ εἰς τὴν μελέτην τῆς Ἀρχαιολογίας, ὥστε καὶ Μουσεῖον συνεστήσατο Ἀρχαιολογικόν, ὑπερ ἔτι καὶ νῦν θεωρεῖται τὸ ἐξοχώτερον ἐν Λευκάδι. Τοῦτο δύναται νὰ διαμεθῇ ὡς ἐκ τῆς ὕλης του εἰς τέσσαρα Τμήματα, τὸ Νομισματικόν, τὸ Σφραγιδογραφικόν, τὸ Πλαστικὸν καὶ τὸ Ἐπιγραφικόν. Καὶ τὸ μὲν πρῶτον Τμήμα περιλαμβάνει περὶ τὰ δυσχίλια νομίσματα, τὸ δὲ δεύτερον περὶ τοὺς 50 ἀξιολόγους δακτυλιολίθους, ἐν οἷς διακρίνονται πολλοὶ Κάνθαροι, τὸ δὲ τρίτον ἐξ εἰδωλίων μάλιστα Αἰγυπτιακῶν, καὶ τὸ τελευταῖον ἐκ πολλῶν ἐπιγραφῶν Λευκαδίων, ὧν μέρος ἐξέδωκα εἰς τὴν Φοίνικα τῆς Κερκύρας (1).

Συγγράμματα αὐτοῦ.

Ἐκ τῶν ἀρχικῶν αἰτιῶν, αἵτινες ἐκίνησαν τὸν Δημήτριον ν' ἀποσυρθῇ τοῦ πολιτικοῦ σταδίου ἦν, ὡς ὁ ἴδιος λέγει εἰς τὰ συγγράμματά του (2), καὶ ἡ ὑψηλοτέρα ἀνατροφή, τὴν ὁποίαν ἐχρεωστοῦσε νὰ δώσῃ εἰς τὸν ἐν ἀκμῇ ἤδη ὄντα υἱὸν του Πέτρου. Καὶ τῷ ὄντι μεταβᾶς μετ' αὐτοῦ ἐπὶ τούτῳ εἰς Ἰταλίαν,

(1) Φυλλ. 1B. 11'. τοῦ ἔτους 1854.

(2) Ἐν Ἀμεριωμ. Ἐπιστολ.

εγένετο ἐκεῖ μέλος διαφόρων Ἐπιστημονικῶν Ἀκαδημιῶν (1), καὶ ἐξέδωκε τινὰ τῶν ἀρχαιολογικῶν συγγραμμάτων του (2).

Τὰ συγγραμμάτα του, ὧν τὰ πλεῖστα εἰσι βραχεῖαι διατριβαί, δύνανται νὰ διακριθῶσιν εἰς τρεῖς τάξεις, εἰς ἔκδοσιμα, εἰς ἀνέκδοτα καὶ εἰς ἀνημνησόμενα.

Α'. Ἐκδοσιμα.

Τὰ ἔκδοσιμα αὐτοῦ Συγγραμμάτα εἰσι τὰ ἐπόμενα ἑξ'.

1. Saggio Storico sulle prime età dell' Isola di Leucadia: Firenze 1814.
2. Seguito delle Medaglie Leucadie ec. Padova 1815.
3. Illustrazione d'una Medaglia di Leucade unica sin ora ec. Pavia 1821.
4. Illustrazione d'una Medaglia d' Itaca ec. Corcira 1823.
5. Saggio Storico sull' età di Leucadia sotto il dominio de' Romani ec. Venezia 1824.
6. Cenni intorno la versione d' un' Iscrizione segnata sopra un' elmo antico di bronzo. Corcira 1829.

Β'. Ἀνέκδοτα.

Τὰ δὲ ἀνέκδοτα αὐτοῦ Συγγραμμάτα εἰσι τὰ ἐπόμενα ἑπτὰ.

1. Alcune ragioni tratte dalle Opere di migliori Archeologi per giustificare l'interpretazione fatta da Edward Nortley de Montegne su quell' iscrizione col bustrofidon ed inserita nel Saggio Storico sulle prime età dell' Isola di Leucadia ec. tentata dall' autore dello stesso.
2. Elogio Funebre di Sir Thomas Maitland Lord alto Commissionario ec.
3. Breve Elogio Funebre di Federico Condi Guilford.
4. Foglio responsivo di un Leucadio a quello di un Acarnane dietro i dettagli offertigli sulla rivoluzione suscitata da Greci in quella provincia.
5. Dettagli per servire il meglio ad una Statistica raccolti da più esperti Scrittori ec.
6. Risposta del Dott. Dem. Petrizzopulo ec. allo scritto che porta il titolo—Inscriptio-nium Graecarum editit Aug. Boecklins. Berolini 1828—ec.
7. Ἀπόγραφοι βιογραφικαὶ σημειώσεις.

(1) Συγγραμμ. αὐτοῦ ἐν ἀριστοτελικῇ.
 (2) Ἐν ἀριστοτελικῇ ἐπιστολῇ.

Γ'. Μνημονεύματα.

Ἐν αὐτογράφῳ καταλόγῳ μνημονεύονται καὶ τὰ ἑξῆς συγγραμμάτα αὐτοῦ, τὸν ἀριθμὸν 14, τὰ ὁποῖα ἀγνοοῦμεν ποῦ κατήντησαν.

1. Saggio Storico sull' età di Leucadia sotto il Dominio de Maomettani ec.
2. Saggio Storico sull' età dell' isola di Leucadia sotto la dominazione di Bonaparte ec. sino all' epoca di tutto l' anno 1825.
3. Descrizione degli avanzi dell' antica Leucadia ec.
4. Conghietture circa il formare un' idea sulle cause de' Tremuoti da cui scuotesi l' isola di Leucadia.
5. Saggio sull' origine e progressi dell' arte medica.
6. Cenni a suoi cittadini per dover preservarsi dal miasma della Tisi pulmonale ec.
7. Illustrazione in una delle medaglie di Crane trà le quattro Città che comprendevasi nell' isola di Cefalonia.
8. Lumi, co' quali con più ragionevole congettura, si possa dedurre i primi popoli stabilitivisi nel suolo Itatico.
9. Tentativi per il meglio penetrarvi nel significato de' tipi d' una delle Medaglie di Rodi.
10. Parere su un' antica Caraffa di Vetro.
11. Componimenti poetici i più composti, ec.
12. Varie iscrizioni Latine.
13. Elogio Funebre di Spiridione Giorgio Co. Teotochi.
14. Considerazioni su la maniera di pensare di alcuni moderni Filosofi ec.

Κρίσις ἐπὶ τῶν Συγγραμμάτων αὐτοῦ.

Ἄν θελήσωμεν νὰ κρίνωμεν ὡς Συγγραφεὴ τὸν Δημήτριον ἐκ τῶν ἐκδοσίων αὐτοῦ συγγραμμάτων καὶ μάλιστα ἐκ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 1. μεγάλως βέβαια θέλωμεν τὸν καταδικάσαι. Ἐν αὐτῷ τὸ πλάγχιστον, ὡς καὶ ἕτερα πρὸς ἡμῶν παρατήρησαν (1), καὶ ἡμεῖς ἐν τῇ Φοίνικῃ τῆς Κερκύρας διαλάβομεν (2), ὑπάρχουσι ἀσύγγραστοι ἀμυρία (3) καὶ κληρονομία ψευδογραφίαι (4) καὶ τολμηραὶ πλαστογραφίαι (5), αἵτινες οὐ μόνον καταδικάζουσιν ὡς ἀμαθῆ, ἀλλὰ καὶ ὡς ἀχρεῖς ἀπατεῶνα τὸν συγγραφεὰ των—Ἰσχυρακτῆρες αὐτοί, αἵτινες (κατὰ συνείδησιν λαλοῦμεν)

(1) Boeckl. Corp. Inscr. Graec. 43. καὶ Φρανκ. Elem. Epigr. Gr. 39.
 (2) Φυλλ. Β'. τοῦ ἔτους 1833.
 (3) Ἐν τῷ Συγγρ. αὐτοῦ ἐν Cap. I—II—IX. κτλ.
 (4) Ἀπόθ. Cap. III—VI—VIII. κτλ.
 (5) Ἀπόθ. Cap. III. κτλ.

πολλὰ ἀπαίχον τῆς ἀγνοίας καὶ ἐντίμου διαγωγῆς τοῦ Δημητρίου. Πῶς ἄρα ἐξηγητέα ἢ ἀντίφασιν αὐτῆ;—Τίς τοῦ ὑπενόησε, καὶ τίς χεῖρ ἔγραψε τὰ τοιαῦτα περὶ τολμηρήματα; Οὐχὶ βέβαια τοῦ Δημητρίου. Εἰς τοῦτον μόνον ἠθέλωμεν ἀποδώσει τὴν ἀδρανὴν δαπάνην εἰς συλλογὴν τῆς ἀναγκαίας ὕλης ἐκ τῶν ἐν Ἰταλίᾳ βιβλιοθηκῶν, καὶ εἰς ἔκδοσιν αὐτῶν. Τίς οἶδεν, εἰς τὴν κερὴν αὐτοῦ, ὅτε ἀκόμη ἢ ἀίσχυρο-κερδῆς διαγωγὴ τοῦ Φουρμύτου (1), δὲν εἶχεν ἀρκούντως ἐξελεγχθῆ, τίς οἶδε, μὴ τις ἕτερος Φουρμύτος ὠφελούμενος ἐκ τῆς ἀπλότητος καὶ γενναϊότητος τοῦ ἀνδρός, ὑπεσχέθη αὐτῷ τὴν συλλογὴν τῆς τοιαύτης ὕλης, παρενέειρον τολμηρὰ ψεύδη, ἵνα ἀναδείξῃ αὐτὸν εἰς θεομαστὴν καὶ πολύτιμον εἰς τὰ ἀνύποπτα ἔργα τοῦ Δημητρίου, ὅστις δὲν εἶχεν ἴσως εἰσέτι ἀποκτήσει τὴν ἀρκούσαν περὶ τὰ ἀρχαιολογικὰ γνῶσιν καὶ τριβὴν (2); Τοιαύτην ἡμεῖς γνῶμην φέρομεν, στηριζόμενοι εἰς τὴν ἔντιμον χρακτῆρα τοῦ ἀνδρός, ὅστις τοιοῦτος ὁμολογεῖται παρὰ πάντων, συγχρόνων του καὶ μεταγενεστέρων, ἐγχωρίων καὶ ξένων.

Τελευτὴ αὐτοῦ.

Ὁ Δημήτριος ἐπέζησεν ἵνα γευθῆ τὸ πικρὸν ποτήριον τῆς στύγερός προσβολῆς τοῦ συγγραμμάτος του τοῦτου, ὑπὸ τῶν σοφῶν Γερμανῶν Βοικχίου (3), Φραντσίου (4) καὶ ἄλλων, χωρὶς νὰ δυνηθῆ διόλου νὰ δικαιολογηθῆ, διότι ἴσως δὲν εἶχεν ἤδη τὰς ἀπαιτούμενας ἀποδείξεις κατὰ τοῦ ἀπατήσαντος αὐτὸν κερδοσκόπου (5).

(1) Περὶ Φουρμύτου ἰδὲ ὅσα ἐν σημειώσει διαλάβομεν εἰς τὸν Φοίνικα τῆς Κερκύρας ἐν Φυλλ. Β'. τοῦ ἔτους 1833.
 (2) Εἶμαι ἄξιον νὰ σημειωθῆ, ὅτι ἔντιμοι καὶ ἀξιόπιστοι συμπόλιται μας, καὶ μάλιστα ὁ Κύριος Ἀλέξανδρος Τσαρλαμπῆς, ἠμολογούσιν, ὅτι ὁ Δημήτριος μεταβὰς εἰς Πατάβιον, καὶ διαμείνας ἐκεῖ καθ' ἡμέραν τὴν διάρκειαν τῆς σπουδῆς τοῦ υἱοῦ του, ἐνεχείρισεν τὰς περὶ Λευκάδος σημειώσεις του εἰς τινὰ ἐκεῖ ἀπὸ τοῦ Abbatie Ciampi, ἵνα τὰς ἐπαυξήσῃ ἢ ἄλλως πως ἐπεξεργασθῇ. Ἰδοὺ ἔρα καὶ ξένοι χεῖρες συνεργασθεῖσαι τῷ Δημητρίῳ.
 (3) Corp. Inscr. Graec. 43.
 (4) Elem. Epigr. Gr. 39.
 (5) Ἡ ἀνέκδοτος διατριβὴ τοῦ Δημητρίου ὑπ' ἀριθ. 6. φέρει λόγους τινὰς εἰς ὑπεράσπισιν τοῦ συγγραμμάτος του, ἀλλὰ τοσοῦτον ἀσθενεῖς, ὥστε οὐδὲ τὸν συγγραφεὰ αὐτὸν ἔχουσιν ὀλόκληρον ὑπὲρ ἐαυτῶν, καθότι ἐν αὐτογράφῳ τινὲς σημειώσεις του, ὑπαρχούσῃ εἰς ἰδιαίτερον χάρτην ἐν τῇ αὐτῇ χειρογράφῳ, λέγει ὅτι δὲν θέλει ἀρκούντως θεωρήσει τοὺς λόγους τοῦ Ἰσχυροῦς, ἂν δὲν ἐπικυρωθῶσι καὶ ὑπὸ τοῦ ἐν Λευκάδῃ τότε καθηγητοῦ τῶν Ἑλληνικῶν Γραμμάτων Βικεντίου Ναννοῦτσι. Ἀλλὰ δὲν ἠξέουρα κατὰ πόσον ἠθέλην ἰσχύσει ἢ γνώμῃ τοῦ φιλολόγου τούτου, ὅστις δὲν ἐπηγγέλετο τὸν ἀρχαιολόγον. Ἀλλὰ καὶ τοιοῦτος ἂν ἦτον, οὐδὲ τότε ἠδύνατο ν' ἀποφανθῆ περὶ οὐσιασθῶν τινῶν ἀντικειμένων τῆς διατριβῆς ταύτης, ἀφορῶντων τὴν ὑπαρξίν συγγραμμάτων προσβαλλομένων ἰσχυρῶς ὑπὸ Βοικχίου, ὡς ἀνυπαρ-

Ἐν ἐξαιρέσει δὲ τοῦ συμβάντος τούτου, οὐδὲν ἕτερον διετάραξε τὸν μακρὸν καὶ εἰρηνικὸν αὐτοῦ βίον ὅστις τὸ ἕθρον ἔτος τῆς ἡλικίας του προσβλήθει ὑπὸ ἀποπληξίας (1), ἐτελεύτησε μετὰ τινος ἡμέρας, τὸ 1833, καὶ ἐτάφη ἐν τῷ Ναῷ τοῦ Παντοκράτορος, ἔπου καὶ εἰσέτι δείκνυται ἡ ἐπιτύμβιος αὐτοῦ ἐπιγραφή, ἔχουσα ὡς ἑπεται.

ΩΔΕ ΚΕΙΤΑΙ

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Ο ΠΕΤΡΙΤΣΟΠΟΥΛΟΣ
 ΑΠΕΘΑΘΗ ΤΗΝ Γ'. ΦΕΤΡΟΥΑΡΙΟΥ
 1833.
 ΤΙΜΗ ΚΑΙ ΣΕΒΑΣ ΤΩ ΜΝΗΜΑΤΙ
 ΤΟΥ ΕΝΑΡΕΤΟΥ ΠΟΛΙΤΟΥ
 —οο—
 ΚΕΦΑΛΑ Ε΄.
 ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΣΙΣ.
 Χρονολογικὸς Πίναξ.

Ἀνακεφαλαιοῦντες τὰ εἰρημνὰ ἐξάγομεν τὸν ἐπόμενον Χρονολογικὸν πίνακα, ὃν συνεπληρώσαμεν καὶ ἐκ τινῶν ἄλλων ἀνεκδότων σημειωμάτων, ἅτινά δὲν ἐκρίνωμεν ἀναγκαῖον νὰ παρενέειρωμεν εἰς τὴν σειράν τῆς Βιογραφίας.

1685. Γέννησις ἐν Καλαβρύτοις τοῦ Δημητρίου Πετριτσοπούλου, πάππου τοῦ ἡμετέρου.
1716. Μετοίκησις αὐτοῦ ἐκ Καλαβρύτων εἰς Κέρκυραν.
1719. Μετοίκησις αὐτοῦ ἐκ Κερκύρας εἰς Λευκάδα.
1720. Γάμος αὐτοῦ μετὰ τῆς Χρυσούλας, θυγατρὸς τοῦ Εὐαγ. Ἀποστόλου Φωμᾶ.
1724. Γέννησις Πέτρου-Παύλου, πατρὸς τοῦ ἡμετέρου Δημητρίου.
1742. Ἀποδημία αὐτοῦ εἰς Ἰταλίαν ἐπὶ σπουδαίᾳ ἀγωγῇ.
1743. Τελευτὴ τοῦ Δημητρίου, πάππου τοῦ ἡμετέρου.
1747. Γάμος τοῦ Πέτρου-Παύλου μετὰ τῆς Καλομοίρας, θυγατρὸς τοῦ Εὐγ. Φραγκιάκου Βολίνου.
1764. Γέννησις τοῦ ἡμετέρου Δημητρίου.
1782. Ἀποδημία αὐτοῦ εἰς Πατάβιον ἐπὶ σπουδαίᾳ ἀγωγῇ.
1785. Τελευτὴ τοῦ Πέτρου-Παύλου, πατρὸς τοῦ Δημητρίου.

αὐτοῦ, διότι ταῦτα δὲν εἶχεν εἰς χεῖράς του ὁ Δημήτριος, ἵνα βεβαιώσῃ τὸν Ναννοῦτσι, ἀλλὰ λέγει ἀπλῶς ὅτι ὑπῆρχον εἰς τινὰς ἰδιωτικὰς βιβλιοθήκας τῆς Ἰταλίας. Τὸ ἀίσιμον λοιπὸν τῶν λόγων του ὑπῆρξεν ἴσως καὶ ἡ αἰτία τοῦ νὰ μείνῃ ἀνέκδοτος ἡ διατριβὴ.

(1) Βιβλ. τοῦ Ναοῦ τοῦ Παντοκρ. ἐν τῇ Δημοσ. χρατῶσ.

τητα, προκαλών μεν παραδοχήν τινά και ταχέαν φι-
πην εφθαλμοῦ ἐπὶ τοῦ ἀνά χειρός συγγράμματος.

Ὡς βλέπομεν εἰς τὴν ἐν κεραλίδι ἀγγελίαν, ἡ ἱστο-
ρία πραγματεύεται τὰ τῆς νήσου Σάμου ἀπὸ τῶν
ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς· ἀλλ' ὁ
πρῶτος τόμος, ὁ και μόνος ἐκδοθεὶς, καταβαίνει μέ-
χρι τοῦ 1463 ἔτους, ὅτε καταλυθεὶς πρὸ μικροῦ
τῆς αὐτοκρατορίας τῶν Ἑλλήνων, στίφη πειρατῶν
ἐλυμαίνοντο τὸ Αἰγαῖον· τοσαῦτον δὲ και τοιοῦτον
συνεπῆγοντο τὸν Ὀλεθρον, ὥστε και νὰ μετακινήσωσιν
ἀθροοὶ εἰς Χίον, και ὅλος ἔρημον νὰ καταλείψωσι
τὴν ἰδίαν αὐτῶν πατρίδα ἠναγκάσθησαν οἱ Σάμιοι.

Ἐκ τῶν ἔρεῶν τῆς νήσου μέγας και περιεργος διὰ
τὴν κατασκευὴν εἶναι ὁ Κερκετεὺς, τεσσαρῶν χιλιά-
δων και ἐπτακισίων εἰκοσι πέντε ἀγγλικῶν ποδῶν
ἔχων ὕψος ὑπὲρ τὴν Θάλασσαν. Ἐπειδὴ δὲ πολλοὶ
ἔχει τοὺς κρατῆρας, φαίνεται ὅτι ὑπῆρξε πάλαι ἡφαι-
στειον· προσεπιμαρτυρεῖ δὲ τοῦτο και φυσιολογικῶν
τι φαινόμενον, πολλὰ και δὴν ἀφορμὰς εἰς μύθους
και τερατολογίας. « Πρὸς τὸ δυτικὸν αὐτοῦ μέρος,
εἰς θέσιν ἀπόρσιτον και βραχοθρόδη, πεντακῶσα πε-
ρίπου μέτρα ὑπὲρ τὴν ἐπιράνειαν τῆς θαλάσσης, ἐκ
μακρυνῶν ἀποστάσεων φαίνεται κατά πᾶσαν νύκτα
νεφελώδεις φῶς τι δίκαι ἄστρου, ὑπὲρ οἱ μὲν δῖσπι-

Σάμιοι γυναῖκες τὸ 1700 ἔτος.

Πότε και ὑπὸ ποίῳ συνωκίσθη ἐκ νέου ἡ νῆσος
θέλομεν μάθει ἐν τῷ Β' τόμῳ. Τοῦ πρώτου τὰ κε-
φάλαια, εἴκοσι και ἐπτά ἐν ἑλίῳ, ἐξιστοροῦσι τὰ τῆς
γεωγραφίας, τῶν κτοίκων, τῶν διαφόρων πολιτευ-
μάτων, τῆς θρησκείας, τῶν ἐπιτηδεύματων, τοῦ πο-
λέμου, τῶν φυσικῶν προϊόντων και τῶν πρὸς ἄλλα
κράτη σχέσεων αὐτῆς.

Κατὰ τὸν ἀρχαιότερον τῶν σωζομένων γεωγρά-
φων, Σκύλακ τὸν Καρυανδέα, ἐκ τῶν νήσων τῆς
Μεσογείου δεκάτη τάσσεται ἡ Σάμος ὡς πρὸς τὸ μέ-
γθος. « Μεγίστη, λέγει, Σαρδῶν, δευτέρα Σικελία,
τρίτη Κρήτη, τετάρτη Κύπρος, πέμπτη Βύβωια,
ἕκτη Κύβρος, ἑβδόμη Λέσβος, ὄγδοη Ρόδος, ἑννάτη
Χίος, δεκάτη Σάμος » και καθεξῆς. Ὁ δὲ ἡμέτερος
συγγράφης, ὑπ' ὕψος ἔχων και νεωτέρων γεωγράφων
ἢ περιηγητῶν καταμετρήσεις, βεβαιῶν ὅτι ἡ Σάμος
ἔχει 7 ὀ νηυτικῶν μιλίων, ἤτοι 24 ὠρών και 10 λε-
πτῶν περιφέρειαν.

στοι ἀπέδιδον ἄλλοτε εἰς ἐρημίτας ἐκεῖ καταφυγόν-
τας, οἱ δὲ ἀπλοῦστεροι πολλὰ περὶ αὐτοῦ ἐμυθοῦντο,
και τὸ ὄνομα ἦδη ἐνημᾶζεται Καρθῆλι. »

Τὸ φῶς τοῦτο, « ὑπὲρ ἄλλως και σήμερον ἐτι φαί-
νεται, » παρατήρησαν πολλοὶ τῶν περιηγητῶν ἡμ-
λεῖ δὲ περὶ αὐτοῦ και Ἰωσήφ ὁ Γεωργειρῆνης.

Ὁ Γεωργειρῆνης, ἔλληκ κληρικὸς ἐκ τῆς νήσου
Μήλου, ἀνὴρ, ὡς φαίνεται, παιδείας ἐγκρατῆς, ἡ-
μασε τὴν 17' ἑκατονταετηρίδα. Κατὰ τοὺς χρόνους
ἐκείνους οὐ μικρὸς ἀριθμὸς κληρικῶν ἐτίμωσεν τὴν
ἑλληνικὸν ὄνομα δι' ἀρετῆς και συγγραμμάτων, Νε-
λέτιος ὁ Συρίγος, Θεόφιλος ὁ Κορυθαλεὺς, Λασίθεος ὁ
Ἰεροσολύμιον, Πησσαρίων Μοκρῆς, Γεώργιος Σουγ-
διουῆς, Γεράσιμος Βλάχος και πολλοὶ ἄλλοι, πρὸς
τούτους δὲ και ὁ κατά Μελέτιον Θεσσαυατὸς ἐκείνης
διδάσκαλος Ἰερεμίας Κοκαβέλας, ἡ φιλογερά κῆ-
μάστιξ τῶν παρεκτροπόμενων ἀρχιερέων. Φαίνε-
ται δὲ ὅτι οἱ παρεκτροπαῖ ἐπὶ τοσαῦτον ἔχον τρα-

χυνοῆ, ὅστε, πλὴν τοῦ Κακαβέλα, και ὁ πατριάρχης
Ἰσακὴλ ἠναγκάσθη νὰ ἐκδώσῃ αὐστηρότατον συνο-
δικὸν ἐνταλμα, δι' οὗ προσέτατε πρὸς πάντας τοὺς ἐν
Κωνσταντινουπόλει σεβασμιωτάτους ἱεράρχας νὰ κατ-
οικῶσι, διὰ τὸ ἀνύποπτον και ἀσκαυτάλιστον, ἐντὸς
τοῦ Πατριαρχείου, ἐν ᾧ ἀνήγειρον ἐπίτηδες πολλὰ
κ.λ.λ.εῖα.

Ὁυτος λοιπὸν ὁ Ἰωσήφ Γεωργειρῆνης, ὅστις πρῶτον
ἤδη γίνεται ἡμῖν γνωστός, « ἐν ἔτει 1666, διατελὼν
ἀρχιεπίσκοπος Σάμου, ἀναγκασθεὶς ἕνεκ διαφόρων
αἰτιῶν ἄποσυρθῆ ταύτης, κατέφυγεν εἰς Λονδίνον,
ἔνθα τῇ ἐκλιπαρήσει, ὡς ὁ ἴδιος λέγει, ἀνδρῶν φιλο-

τέρα. Εἰς τὴν θέλησιν ἡ και τὴν ὄρεξιν ἐνὸς ὑπο-
κυβίστανται πολλῶν θελήσεις και ὄρέξεις. Non su-
mus sub rege; sibi quisque se vindicet. Ἐκα-
λοῦντο δὲ οἱ ἀριστοκράται τῆς Σάμου Γεωμόροι,
ὡς ἔχοντες πλουσιώτερα μερίδια γῆς. Ἡ λέξις γε-
μορον ἢ γιῶμορον διαπεραιώθη διὰ τῶν αἰῶνων και
εἰς τὰς καθ' ἡμᾶς Ἀθήνας, τηρήσασα μάλιστα συγ-
γενεστέραν σημασίαν πρὸς τὴν ἀρχικὴν ἔνοιαν τοῦ
πάλαι γεωμορίου· διότι ἐννοοῦμεν τὸ πάταγμα τῶν
ὑποστατικῶν, ἐπὶ συμφωνίᾳ νὰ διδῆ ὁ πακτωτῆς
πρὸς τὸν κύριον τῆς γῆς ποσότητα σπόρου ἴσων πρὸς
τὴν δουρίσιν αὐτῇ παρ' ἐκείνου.

Κωνσταντινουπολίτιδες τὸ 1700.

μαθῶν και εὐγενεῖα περιφῆμων, συνέγραψεν ἑλληνι-
στὴ Περιγραφὴν τῆς παρουσίας καταστάσεως τῆς
Σάμου, Ἰακωβίας, Πάριου και ὄρους Ἀθωνος, ἢ
ἀνέθετο τῷ ὑψηλοπρεπεστάτῳ τε και πορφυρογεν-
νήτῳ ἀρχοντι Κ. Ἰακώβῳ τῷ ἡγεμόνι τῆς μεγα-
λοπόλεως Ἐβροάκου. Ἡ περιγραφή αὕτη, ἀγγλιστὴ
μεταφρασθεῖσα ἐν Λονδίῳ ἐν ἔτει 1678, ὑπάρχει
ἀρκούντως περιεργος διὰ τε τὰς διαφόρους λεπτομε-
ρείας τὰς ὁποίας περιέχει, ἰδίως ἐπὶ τῆς μετὰ τὸν
δεύτερον συνοικισμὸν τῆς Σάμου ἐποχῆς. « Αὐστου-
χῶς ὄμως μόνη ἢ μετάφρασις σώζεται ἐν τῷ Βρε-
τανικῷ Μουσείῳ.

Κατ' ἀρχὰς ἡ νῆσος ἐκυβερνᾶτο ὑπὸ βασιλείων·
ἀλλὰ καταργηθείσης μετὰ καιρὸν τῆς μοναρχίας,
περιήλθε δις ἢ και περιπλῆον ἡ ἐξουσία εἰς χεῖρας
τῶν ἀριστοκρατῶν· δὲν διήρκεσεν ὄμως πολὺ, διότι
ἡ πολυαρχία, ὡς και ὁ ἡμέτερος ἱστορικὸς παρατη-
ρεῖ, ἀείποτε ὑπῆρξε και τῶν τυράννων τυραννικο-

Ἄλλὰ και εἰς δημοκρατίαν ἐξώκειλον οἱ Σάμιοι·
φαίνεται δὲ ὅτι τοσαῦτον ἦσαν ἐπιβρέπεις εἰς τὰς
περὶ τὸ πόλιτευμα μεταβολὰς και τὰς ταραχὰς,
ὥστε και παροικικῶς ἐλέγετο περὶ αὐτῶν, « ἔφεσι
τοῖς Σάμοις σαλαίρειν ». Και σημειωτέον ὅτι τὸ
σαλαίρειν δὲν σημαίνει ἀπλῶς τὸ συνταράττεσθαι,
ἀλλὰ τὸ μετὰ μανίας διασεῖν και ἀνατρέπειν· ἐξ
οὗ και σαλοὺς ἐν Χριστῷ (περιεργος λόγος καθα-
γιάσεως!) ἀνόμισαν τινὰς ἀγίους τὰ Συναξάρια.

Ἐκ πᾶν τυράννων τῆς Σάμου ἐπιφανέστατος ὑπῆρ-
ξεν ὁ Πολυκράτης. Ναι μὲν κατέλαβε βία τῆς νήσου
τὴν ἀρχὴν· τοσαῦτον ὄμως μεγαλοπραγμῶν και φι-
λότιμος και φιλόπατρις ἦτο, ὥστε πολλῶν παύσων
πρώτην τῶν Ἑλλητῶν και βαρβάρων ἀνείδειξεν
αὐτὴν ἐντὸς βραχέως χρόνου. Κατασκευάσας ἐκατὴν
πεντηκοντάρους, τὰς Σαμαίτας μάλιστα, ἧς αὐτὸς
ἐφευρεν, ὑκυπορωτάτας και πονητορωτάτας, ἐθ-
λασοκράτησε, και πολλὰς νήσους και χώρας τῆς

μιόνησα τὰ πάντα. Ποία σκέψεις δὲν σθένονται ἐνώπιον τοῦ αἰώνιου ἐκείνου πένθους!

ΙΔ'.

Δὲν εἰζέσθη ἂν οἱ Παρίσιοι, ὡς εἶπεν ἡ Κυρία Στέελ, εἶναι ὁ τόπος ὅπου εὐκολώτερον διάγει τις χωρὶς εὐτυχίαν, ἀλλὰ βεβαίως εἶναι τὸ μέρος τοῦ κόσμου ὅπου ἔχει τις ἐλιγώτερον καιρὸν διὰ νὰ σκεφθῇ τοὺς φίλους του. Εἰς τὸν κοκεθὸν ἐκείνον συμβάντων, θεαμάτων, τύχης, ἐργασιῶν, καθηκόντων, αἱ ἡμέραι συνιοθῶσιν ἀλλήλῃς ὡς τὰ κύματα τοῦ θυτικού ἀνέμου ἐπὶ τῆς ὄχθης συντριβόμενα· τὸ κύμα σὲ ἀπάρτει καὶ δὲν γυνορίζεσαι μεταξὺ τοῦ ἀφροῦ καὶ τοῦ κράτους. Διὰ τὸ πλῆθος τὸ ζητοῦν νὰ διασκεδῶσιν οἱ Παρίσιοι εἶναι ἰσως παράδεισις διὰ τοὺς ἀγαπῶντας τὴν εἰρήνην, εἶναι πυρὰ δὲν ἀναπνέουσι, καίονται μεταξὺ παντὸς εἶδους παθῶν καὶ παντὸς εἶδους ἐρέξεων ἀχαλιωτών. Ὁ ἐξερχόμενος ἐκείθεν εἶναι ἐλευθερὸς, ἀναλαμβάνει κατοχὴν ἐαυτοῦ, ζῆ!

Ὅθεν μετ' ἀρξήτου χαρῆς ἀνεχώρησα τὴν παρελθόντα Σεπτέμβριον διὰ νὰ ἐπανάθω τὴν ἀγαπητὴν μου Ἰταλίαν, ἀλλ' ἐν ταύτῃ καὶ μετὰ πόσης ἐκπλήξεως! Ἡρὸ δύο ἐτῶν εἶχον ἀρῆσει τὸ φήγιλον καὶ κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο μὴδὲ ἀντήλλαξαν μίαν ἀδιάρφρον ἐπιστολὴν μετὰ τοῦ γερμανοῦ μου φίλου!

Ἡ Φλωρεντία μοι ἐφάνη εἴπερ ποτὲ ὠραία· ἐλευθερὰ, ἡσθάνομαι αὐτὴν πατρίδα μου, μοι ἐφαίνετο ὅτι εἰ Βρασαῆλοι τοῦ βήματος (Tribune) καὶ τοῦ παλατιοῦ Πίττι ἐμειδίων πρὸς τὴν ἐπανάθον μου· ἔδραμα εἰς τὰς Casine, εὐθαύμαστα τὸν πλοῦτον καὶ τὴν κομώδητα τῆς νέας προκουμίας τοῦ Ἄρνου· εὐθαύμαστα ἔτι πλέον τὰ ἔγγραφα τὰ ὅποια ὁ ἱππότης Βουαζίνης διέταξε μετὰ τοσαύτης φιλοκαλίας καὶ πολυμαθείας ἐν τῷ ὠραίῳ παλατίῳ τῶν Uffizi. Χάρεις εἰς αὐτὸν, χάρις εἰς ὑπουργὸν πεπενημένον (*), ἡ Φλωρεντία ἀνεῖσε τοὺς τίτλους τῆς εὐγενείας τῆς συλλέξεσθαι εὐσεβῶς τὰ μνημεῖα τῆς ἀρχαίας τῆς ἐλευθερίας.

Καὶ τοι τὴν εὐλογητὴν με ἐστύρον, δὲν ἔμεινα πολὺ εἰς τὴν Φλωρεντίαν· ἔσπευδα νὰ ἐκπλήξω τὴν ἐφημέριον, εἰς τὸν ἵππλον δὲν εἶχον ἀναγγεῖλαι τὴν ἐπίσκεψίν μου καὶ εὐτυχῆς ἐπέβη εἰς τὴν ἅμαξαν ὅπως ἐπακέρω εἰς φήγιλον.

Εἶναι μεγάλη εὐχαρίστησις νὰ βλέπῃ τις γίωσκον νέον, εἶναι ὅμως γλυκυτέρα γιγησκίαι τὴ νὰ ἀναβλέπῃ τόπους ἄλλοτε ἀγαπηθέντας. Ὁ περιγητῆς καταλείπει μέρος τι ἐκαυτοῦ εἰς τὰ δένδρα τῆς ὁδοῦ, καὶ τὴν παρελθούσαν ζωὴν δρᾶσκει πάλιν ἀνευρίσκων τὰς ἀναμνήσεις του. Μόλις κατέλειπον τὸ San-Donato καὶ ἤδη διηγείσθε ἐν τῇ μνήμῃ μου ἡ τοσοῦτον συγκινησάσα ἡμᾶς τοῦ ἀποχωρισμοῦ σκηνή. Ἰδῶ δ

(*) Τὸν Κ. Παλδασσερόνην.

Παππίνος· ἐχειρέτισεν ἡμᾶς τὸ τελευταῖον· ἐκεῖ κάτω ἡ Σάνδρα ἔρβησε τὴν ἀπταπισμένην κραυγὴν· ἤμην εἰς τὸ βάθος ἐκείνο μετὰ τοῦ ἐφημερίου· οὐδὲν ἠλλαξεν· ἡ αὐτὴ τοῦ οὐρανοῦ καλλονὴ, ἡ αὐτὴ τῆς φύσεως ἡρεμία, ἀλλὰ ποῦ ἦσαν τὰ δύο ἐκεῖνα παῖδια τὰ ὅποια εἶχον λησμονήσει; Πλοῦν ὑπῆρξε τὸ τέλος τοῦ μνηστροφήματος τὸ ὅποιον εἶχεν ἀρχίσαι ὑπὸ τοῦς ἐφθαλμούς μου;

Λιουσιῶς συνεσχέθη ὑπὸ συγκινησέως τινος ἐξερχόμενος εἰς τὸ φήγιλον, μάλιστα ὅτε ἐτύπησα τὴν πόλην τοῦ ἐφημερίου περιμένων τὴν Μαγδαληνὴν. Ἐνὲν ὕμωσ μοι ἦνοιξε. Εὐτυχῶς ὁ γέρων φίλος μου, ἦτο εἰς τὴν οἴκιν. Διέβην ταχέως τὸν ἀπέραντον πρόδμον καὶ μὴ ἐπιτρέψας νὰ με ἀναγγεῖλωσι, ἦνοιξα σιγὰ τὴν θύραν τοῦ γραφείου.

Ἐκάλθητο ἐκεῖ ἐπὶ τῆς μεγάλης τοῦ πολυθρόνας, ἀναγινώσκων τὴν ἀγαπητὴν του Ἰγιον Παῦλον καὶ ἔχων τὴν ἥρεμον ἐκείνην ἔψην τῆς ὁποίας ἡ γαλήνη εἶναι ἀνεκπραστος. Λιουσιῶς τὸν κρότον τῶν βηματιῶν μου, ἦχεις τοὺς ἐφθαλμούς καὶ μ' ἔτανε τὴν χεῖρα μειδίων. Δὲν μ' ἐπέπληξε διὰ τὴν ἐπιστολογραφικὴν μου βλαθυμίαν, τὴν λήθην ταύτην ἢ οὐδὲν εἰς τὴν ζήτην γὴν ἐνουσοῦσιν· παρεδίδοτο ὅλος εἰς τὴν χαρὰν ὅτι με ἐβλεπε καὶ ἤρχισε συνομιλῆ μετ' ἐμοῦ, ὡς εἰ εἶχον ἐκδικήσει τὴν προτεραίαν συνομιλίαν δικαιοποιῶν πρὸ δύο ἐτῶν.

Ἡ ἀπουσία τῆς Μαγδαληνῆς καὶ τῆς Σάνδρας, ἡ μόνωσις ἢ ἡσθάνομαι περὶ ἡμᾶς, τόσω με ἀνησύχων, ὥστε διὰ παντὸς τρόπου ἐζήτουν νὰ μάθω τί ἀπέγεινεν οἱ ἀρχαῖοί μου φίλοι· ἀλλ' ὅμως ἐροδοῦμαι μὴ λυπησῶ τὸν φιλοξενουμέντῃ με διεγείρων λυπηρὰν τινα ἀνάμνησιν, ὅθεν μὴδὲ μετὰ πολλοῦς δισταγμοῦ κατήτησα νὰ διηγήσω περὶ τοῦ Παππίνου.

« Ἰνθυμείσθε τὸν ἀγαθὸν ἐκεῖνον νέον; μοι εἶπεν. Καὶ τῷ ὄντι εἶσθε μεθ' ἡμῶν τὴν ἡμέραν τῆς ἀναχωρήσεώς του εἰς τὴν Μαρρέμην. Πολλὰ συνέθεσεν ἕκτοτε, προσέθεσε, καὶ μ' ἐφάνη ὅτι κατέπειγε στεναγμῶν.

— Διηγηθῆτέ με ἔλα, σὺς παρακαλῶ μ' ἐξουεθίσασθε νὰ θεωρῶ τὸν οἶκον τοῦτον ὡς εἰδικόν μου· δυστυχεῖ ἢ εὐτυχεῖ, ὅτι συμβαίνει εἰς αὐτὸν μ' ἐνδιαφέρει· ἄλλως τε γνωρίζετε ὅτι ἡγάπων τὸν Παππίνον.

— Καὶ τὴν Σάνδραν, ὑπέλαβε μειδίων δὲν εἰζέσθω τί ἐλπιδας τῆ εἴχατε δομένας, δὲν ἔπαυεν ἐμολούσα περὶ ἡμῶν. Ἄλλ' ἐνόμιζα ὅτι πρὸ πολλοῦ εἴχατε λησμονήσει ἔλα καὶ ὅτι αἱ χωρικαὶ ἡμῶν ἱστορίαι δὲν ἐνδιέφερον διόλου τοῦς κυρίους τῶν Παρισίων. Ἀκούσατε λοιπὸν τὴν διήγησίν μου.

ΙΕ'.

« Ἐμείναμεν εἰς τὴν ἀναχώρησιν πολλοὶ μῆνες παρήλθον χωρὶς νὰ λάβωμεν εἰδήσεις· οἱ χωρικοὶ μᾶς

σπανίως γράφουν καὶ μόλις περὶ τὸ τέλος τοῦ ἔτους μᾶς ἦλθε ἐπὶ παχέως χάρτου γράμμα τοῦ Παππίνου, ἐπιγεγραμμένον πρὸς ἐμέ· ἀλλ' ἀνοιξας αὐτὸ παρετήρησα ὅτι ἀπεινετο πρὸς τὴν Σάνδραν. Ὁ τίμιος νέος ἠθέλησε νὰ με καταστήσῃ κριτὴν τῶν αἰσθημάτων του, ἡ δὲ πίστις του ἐμκρύζει τὴν ἀθωότητα τῆς καρδίας, ἔθεν τὴν ἐφύλαξαι. Ἰδὸν αὐτῆν.

Ὁ ἐφημέριος ἔστυεν ἐκ θυρίδος στακτόχρον χάρτην ἐπὶ τῆς κεφαλίδος τοῦ ὁποῦ πρωτόπειρος χεῖρ εἶχεν ἴχνογραφῆσαι καρδίαν διατετυπημένην ὑπὸ τριῶν βελῶν, ἀνεγνώσα δὲ τὰ ἐξῆς· ἦσαν στίχοι ἢ γραμμαὶ δμοιοκαταληκτοῦσαι.

« Ἐκ Μαρρεμῶν τῶν Τοσκανικῶν Δεκέμβριος τοῦ 1854.

» Ἐλπὶς τῆς καρδίας μου, ἀνάγνωσε τὸ γράμμα μου.

» Ἄφ' οὔ σὲ ἀφῆκα ὠραία ἱασμὴ τοῦ παραδείσου, ζῷ εἰς θάλασσαν συγχύσεως. Περὶ τὴν ἡμέραν καὶ τὴν νύκτα ἀνήσυχος καὶ ἀπαρηγόρητος. Ἄλλ' ἐλπίζω ὅτι θὰ ἔλθῃ ἡμέρα κατὰ τὴν ὁποίαν ἕκαστος θὰ διηγηθῇ τὴν λύπην του. Ἄν καὶ εἶμαι μακρὰν, Σάνδρα, θέλω νὰ σὲ εἰπῶ ὅτι διὰ σὲ ἐγεννήθην καὶ διὰ σὲ θέλω νὰ ἀποθάνω.

» Διὰ τῆς παρούσης, Σάνδρα, σὲ ἀναγγέλλω ὅτι ὑγιανῶ καὶ ἐλπίζω ὅτι χάριτι οὐαῖ καὶ σε· εἰσθε ὑγιεῖς. Ἄφ' οὔτου ἀφῆκα τὸν λόφον, ἡ καρδία μου ἤρχισε νὰ στενάξῃ. Πάντοτε εἰς σὲ σκέπτομαι, ἀγαπητῆ μου, καὶ δὲν ἔχω ἄλλην ἐπιθυμίαν παρὰ νὰ σὲ ἐξαναῖδω.

» Ζῶ εἰς τὸ δάσος μόνος καὶ χωρὶς φίλους. Καθ' ἔσπερον εἰς τὸν ἔσπερον αἰσθάνομαι πόσον ὁ προστάτης εἶχε δίκαιον νὰ μᾶς λέγῃ νὰ προσευχόμεθα διὰ τοὺς ἀπόντας μακρὰν τῆς πατρίδος των. Μὴ με λησμονῆς εἰς τὰς προσευχάς σου σὺ ἢ ὁποῖα μ' ἀγαπᾷ· Σάνδρα, δὲν με βαρύνει ἡ μόνωσις μου ἀλλὰ ἡ ἀπουσία σου. Ἄ! ἂν ἠδυνάμην νὰ γίνω πτηνόν, νὰ ἔχω πτερά καὶ νὰ πετάξω, θὰ ἠρχόμην εἰς τὸ παράθυρον ὅπου ἐργάζεσαι καὶ θὰ ἤθελα νὰ μείνω νύκτα καὶ ἡμέραν.

» Ἐλπίζω ὅτι δὲν θὰ λησμονήσῃς τοὺς λόγους τοὺς ὁποίους εἶπαμεν οἱ δύο. Σὲ ὑπεσχέθη ἔρωτα, ὡς εἰξέυρεις, καὶ ὅτι πάντοτε θὰ εἶμαι εἰδικός σου. Ὅταν ἐνομούμαι τὸ γλυκύτατον πρόσωπόν σου καὶ σκέπτομαι τὴν εὐτυχίαν τὴν ὁποίαν ἐπιθυμῶ διὰ σὲ, εἶναι τὸ μόνον βάλσαμον τὸ ὅποιον καταπραῖνει τοὺς σκληροὺς πόνοους τῆς καρδίας μου. Ἰγίαινε! σὲ στέλω χαιρετισμοὺς περισσοτέρους παρ' ὅσα ἄστρα εἶναι εἰς καλοκαιρινὸν οὐρανόν. Ἐλπίζω ὅτι θὰ ἐξαναῖδωμεν ἀλλήλους καθὼς ἐπιθυμῶ. Διπλῶνα τὸ χαρτί τοῦτο καὶ σὲ λέγω πάλιν ὑγιαινε, ὑγιαινε.

» Ὁ ΠΕΠΠΙΝΟΣ σου »

« Τὸ γράμμα τοῦτο ἀνέδωκεν ἐλίγον θάρρος εἰς τὴν Σάνδραν, ἥτις καὶ τοι ἀγωνιζομένη δυσκόλως ἐκυρίευε τὴν ἀνησυχίαν τῆς καὶ ἐκρυπτεν ἀφ' ἡμῶν τὴν λύπην τῆς. Τῇ παρετήρησα ὅτι ὁ κίνδυνος ἀπεμακρύνετο· ὁ Παππίνος εἶχε διέλθει τοὺς πυρετοῦς τοῦ φθινοπώρου καὶ εἶχε συναίσει εἰς τὸ κλίμα τῆς Μαρρέμης, ὅτι μετ' ἐλίγον θὰ ἐπέστρεφε πόσους λόγους διὰ νὰ ἔχωμεν πίστιν εἰς τὸν Θεόν, νὰ ἐλπίζωμεν ὅτι ἡ θεία δύναμις θὰ μᾶς ἐπανέβιδε τὸν καλὸν νέον! Ἡ ταλαίπωρος κόρη μὲ ἤκουε μετ' ἀγαλλιᾶσεως ζωηροτάτης καὶ ἠναγκαζόμην νὰ παύσω τοὺς κινδυνώδεις παραμυθητικούς λόγους διὰ νὰ τὴν ἐπιπλήξω διὰ τὴν ἀφροσύνην τῆς· τὴν ἐδίδασσα ὑπακοὴν καὶ ὑπομονὴν ἀλλ' ἐνδομύχως πόσον ἐσυγχώρουν τὴν ἀσθένειαν τῆς, ἐγὼ γέρον, αἰσθανόμενος ἀνησυχίαν διὰ τὴν ἀπουσίαν τοῦ ὄρφανου, τὸ ὅποιον εἶχα περιθάψαι, καὶ παρκκαλῶν καθ' ἕκαστην τὸν Θεόν νὰ μᾶς ἐπαναφέρῃ τὸ παιδίον τὸ ὅποιον ἐλαφρότατα σκεφθεῖς ἀφῆκα ν' ἀναχωρήσῃ!

ΙΤ'.

» Τὴν πρώτην Μαρτίου ἐορτάζον οἱ νέοι ἡμῶν ἔλκοι οἱ νεανίαι τρέχουσιν εἰς τὴν πόλιν, διακένουσι κίβητες εἰς τὰς κυρίας των καὶ χαιρετίζουσιν αὐτὰς δι' ἱεμάτων. Ἡτο σκληρὰ ἡμέρα διὰ τὴν Σάνδραν ἥτις ἔμεινε μόνη καὶ μελαγχολικὴ μεταξὺ τῆς γενικῆς χαρᾶς. Ἐκτοτε κατέληθη ὑπὸ στενοχωρίας τὴν ὁποίαν δὲν ἐλάμβανε πλέον τὸν κόπον νὰ κρύπτῃ τὴν ἐβλεπον ἀκατακλύστως καταβαίνουσιν εἰς τὴν ἕκραν τῆς δειροστοχίας ἐπ' ἐλπίδι ν' ἀπαντήσῃ συνοδίαν τινα ἐπανερχομένην ἐκ τῶν Μαρρεμῶν· ἀλλ' οἱ ἡμέτεροι χωρικοὶ δὲν ὑπάγουσι συνήθως ἐκεῖ οἱ ἄνδρες τῆς Πιστοίας τῆς Λούκας καὶ τῆς Σιέννης ἀπληστότεροι κέρδους ἐπιδίδονται εἰς τὰ φονικά ἐκεῖνα ἐπιχειρήματα. Ὁ Μάιος παρήλθε ἐν ματαῖς προσδοκίαις. Ἐκάστη πρώτη περιεμμένον νὰ μᾶς ἀποδώσῃ τὸν Παππίνον, καθ' ἕκαστην δ' ἔσπερον ἐλάτρου ἐκαστος καθ' ἕκτον ὅτι θὰ φθάσῃ τὴν ἐπιούσαν. Ὁ Ἰούλιος εἶναι τὸ τελευταῖον ὄριον τῆς ἐπανάθου· ὁ Ἰγιος Ἰωάννης, κατὰ τὴν παροιμίαν, παραγορεῖ τὰς καρδίας ἐπαναφέρων εἰς τὸν οἶκον τοὺς τελευταίους ἀπόντας. Κἀμμία εἰδήσις! Ἡ Σάνδρα ὠχρὰ καὶ ἔρβηπε πρὸς ἡμᾶς βέμματα, τῶν ὁποίων δὲν ἠδυνάμην νὰ ὑπομείνω τὴν ἀφωνον μομφήν. Ἡ ἀνησυχία τῆς μετεδύθη καὶ εἰς ἐμέ· δὲν ἠδυνάμην ν' ἀναχωρήσω εἰς τὴν Μαρρέμην, ἀλλ' ἐγίνωσκα ὅτι ὁ σύντροφος τοῦ Παππίνου ἦτο ἐκ Σιέννης· κατὰ τινα λοιπὸν τῶν εἰς Φλωρεντίαν ἀποδημιῶν μου, ἐπέβην εἰς τὴν ἀτμάμαξαν καὶ ὑπῆγα ζητῶν τὸν Ἰακύνθον εἰς τὴν πατρίδα του.

» Δὲν ὑπῆρξε πρᾶγμα εὐκολον ἢ ἀνακαλύψαι τοῦ ἀνθρωποποιου τέλος μὲ εἰδειξαν τὴν κατοικίαν του εἰς τινα συνοικίαν τῆς πόλεως. Ἰδὸν με ἀνθεκλήσθη

καὶ ἀπέστρεψε τὴν κεφαλὴν ὅπως ἀποφύγη τὴν ἀναγνωρίσιν· ἐπορεύθη κατ' εὐθείαν πρὸς αὐτὸν καὶ τὸν ἠρώτησε τί ἔκαμνε τὸν ἐξάδελφόν του!

«Κακὰ εἰδὴσεις, πάτερ μου, μοὶ εἶπα, κακὰ εἶ-»
« δήτης. Ἔσφαλα παραλάβων τὸ παιδίον ἐκεῖνο εἰς »
« τὴν Μαρμέμνην. Ἐκράτησε καλὰ μέχρη τοῦ Μάρου »
« περίπου, ἀντέταξε εἰς τὸν πρότον ἥλιον καὶ εἰς »
« τὰς πρώτας βροχάς, ἀλλὰ τέλος· ἡ ὕρμη τὸν κατ- »
« ἔλαβε καὶ... »

Ὁ Ἰάκινθος ἐστάθη ὑψώσας τοὺς βραχίονας·
«Τούλάχιστον δὲν ἀπέθανε! ἀνέκραξε.»

« —Τίς εἰξούρει; ἀπεκρίθη ὁ ἀνθρωποποιός. Πι- »
« στεύω ὅτι ὄλα ἐτελεύτησαν. Ὁ ταλαίπωρος νέος εἶ- »
« χε πολὺ θάρσος· ἤθελανε νὰ ἀντισταθῇ δεκαπέντε »
« ὀλοκλήρους ἡμέρας, ἀλλ' ἡ Ὀτρμη εἶναι κακὸν »
« ζῶον, δὲν τὴν καταβάλλει τις εὐκολᾷ. Ἦναγκά- »
« σθη νὰ τὸν φορτώσω εἰς ἓν ἄλογον καὶ νὰ περι- »
« πκήσω τρεῖς ἡμέρας διὰ τὸν φέρον ἀναίσθητον »
« εἰς τὴ νοσοκομεῖον τοῦ Γροσσέττου' ἐκεῖ συνῆλθεν »
« ὀλίγην καὶ μ' ἔδωκε τὴ ἀργυροῦν τοῦτο δακτυ- »
« λίδιον, τὸ δακτυλίδιον τῆς μητρὸς του, δι' ἐκεῖ- »
« νην πῆ. Ἐποῖον εἰξούρετε. Τὴν ἡγάπα πολὺ, καὶ »
« σὲ ἐπίσης, προστάτα, σὲ ἡγάπα, διότι καὶ ἔσπε- »
« ραν μὲ ἐπανελάβαινον ὅτι, ἀν σὲ ἤκουον, ὄλα ὅα »
« ἔθαινον κατ' εὐχὴν. Τέλος κατελήρθη ὑπὸ παρα- »
« φροσύνης, ὁ δὲ ἱατρός μοὶ εἶπεν ὅτι ὀλίγη ἡ- »
« σθη αἱ ἡμέραι τοῦ ἀσθενοῦς· δὲν ἠδυνάμην νὰ »
« μείνω εἰς Γροσσέττον· ἡ ὕρμη μὲ ἀπεδίωξε ἀπὸ »
« τὴν Μαρμέμνην, ἰδοὺ ὄλα. Καὶ νὰ εἰξούρει ὅτι ἐγὼ »
« ἐπαύωσα τὸν συγγενῆ μου, τὸν φίλον μου! »
« προσέθηκε ῥίψας τὸ σκιαδίον του κατὰ γῆς καὶ ἐκ- »
« ρίζώσας σαρὸν τριγῶν τῆς κεφαλῆς του.

« Δικτὶ νὰ μὴ μάς γράψης; δικτὶ νὰ μὴ μάς ἀ- »
« παύσης τὸ δακτυλίδιον τοῦτο; »

« — Ἀν ἐτόλμησα. Διὰ νὰ σὰς φέρω τὸ δακτυ- »
« λίδιον τοῦτο ὅα ἔπρεπε νὰ εἰσέλθω εἰς τὴν οἰκόν »
« σας βρογμένος εἰς τὸ αἶμα τοῦ Πεππίου· νὰ σὰς »
« τὸ στεῖλω, ὅα ἔστειλα τὸν θάνατον εἰς τὴν κόρην »
« ἐκείνην. Διὰ τὸν ἐκυτόν του ἔχει κἀνεὶς θάρσος, »
« ἀτενίζει ἀρόβως τὸν θάνατον' ἀλλὰ νὰ ὑπάγοι νὰ »
« εὐρὼ μίαν ἀνάωαν νέαν καὶ νὰ τῆς ἐμπέξω τὴν »
« μάχαιρον εἰς τὸν λάρυγγα, ἐφοβήθη. »

« Ἐλαβὸν τὸ δακτυλίδιον καὶ ἐπανῆλθον εἰς Φιγ- »
« λινον. Καὶ ὄδον διενήθη πῶς νὰ προσετοιμάσῃ τὴν »
« βαπτιστικὴν μου εἰς τὴν ἀπόλειπν τοῦ μόνου ἀγα- »
« θοῦ τὸ ὄποιον τῇ ἔμενε ἐπὶ τῆς γῆς, τῆς ἐλπίδος· »
« ἀπεφάσισα νὰ συνεννοηθῶ μετὰ τῆς Μαγδαληνῆς. Ἐ- »
« φθασα ἀργὰ, ἡ Μαγδαληνὴ μὲ ἐπερίμενε πάντοτε· μὲ »
« ἔμενε λοιπὸν ὄλη ἡ νύξ διὰ νὰ κανονίσω τὴν διαγω- »
« γὴν μου ἐκτύπησά καὶ μὲ ἤνοιξεν ἡ Σάνδρα. Ἰψώσασα »
« δὲ τὸν φανὸν εἰς τὸ πρόσωπόν μου, ὡπισθόδρομος »
« περίφοβος.

« — Τί ἔχεις, νοννέ; ἀνέκραξε δὲν εἰς ἄβρῳστος; »
« ἄχι. Ἄ! νοννέ, ἀπέθανε! »

« Τῇ διηγήθη ὄλα. Κατελήθη δ' ὑπ' ἀπελπισίας, »
« κραυγῶν, σπασμῶν, δακρύων· τὴν ἀφήκα νὰ κλαύ- »
« σῃ μόνου ἐκεῖνου προσπαθοῦσι νὰ παρηγορήσωσιν, »
« ὅσοι ποτὲ δὲν ἤσθάνθησαν λύπην, ὅσοι δὲν γνωρίζουν »
« ἐκ πείρας πόσον ἐκάστη ἀνθρωπίνη λέξις ἀδυνατεῖ νὰ »
« καταπραυῖν καρδίαν τρεφομένην ὑπὸ τοῦ πόνου τῆς »
« καὶ μὴ θέλουσαν νὰ τῇ ἀρπάσωσι τὸ μόνον ἐναπομέ- »
« νον εἰς αὐτὴν ἀγαθόν. Συνέκλωσα μετ' αὐτῆς καὶ »
« τοῦτο μόνον τὴν παρεκάλεσα μετὰ ὦραν ὀλοκλήρου »
« δακρύων, νὰ προσευχήθῃ μετ' ἐμοῦ καὶ νὰ εὐχθῇ, »
« εἰς τὸν Θεὸν ὑπὲρ τῆς ψυχῆς· ἐκείνου τὸν ὄποιον ἡ- »
« γάπητε.

« Ἡ δὲ ἀφῆκεν αὐτὴ πρώτη, λέγουσα ὅτι εἶχε ἀνά- »
« γκην ἀναπαύσεως καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ δωμάτιόν τῆς »
« χωρὶς νὰ ἐξυπνήσῃ τὴν μητέρα τῆς, ἥτις τὴν εὗρε »
« τὸ πρῶτ γουνοπέτῃ, ἔχουσαν τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐκ- »
« ροῦς καὶ τὴν μορφήν ἀγριωπόν.

ΙΖ.

« Αὐτὴν ἐκείνην τὴν ἡμέραν ἕκαστος ἀνέλαβε τὰς »
« ἐργασίας του χωρὶς νὰ εἰπῇ τίποτε. Ἡ Μαγδαληνὴ, »
« πρὸ παντὸς ἄλλου καλὴ μήτηρ, ἠσθάνετο ὅτι πᾶς »
« λόγος ἦτο ἐπιεικὴς· ἡ Σάνδρα ἐκρυπτε τὴν λυ- »
« πην τῆς τούλάχιστον ἐμοῦ παρόντος καὶ μὲ περι- »
« ἔβλεπε διὰ θωπεῖων καὶ περιποιησέων. Ἐὰν ξέ- »
« νος τις εἰσῆρχετο εἰς τὴν οἰκίαν ἡμῶν ὅα εἰξέ- »
« λανε τὴν τάξιν καὶ τὴν εἰρήνην αὐτῆς· οὐδὲν εἶχε »
« ἀλλάξει μόνον περισσότερο τις σιγὴ καὶ βαθυτέρα »
« ἢ ἄλλοτε γαλήνη ὑπῆρχε. Ἀλλὰ βλέπων τὴν ἀδια- »
« φροσίαν τῆς Σάνδρας καὶ τὸν τρόπον μεθ' οὗ ἔ- »
« βλεπε συγχαίς τὸ δακτυλίδιον τὸ ὄποιον ἐφόρει »
« εἰς τὴν δακτυλὸν τῆς, δὲν ἠδυνάμην ν' ἀπατηθῶ »
« περὶ τῆς δυστυχίας τῆς. Ἡ λύπη εἶναι ὡς κρυφία τις »
« ὁρασεαία· οἱ μὲν εὐτυχεῖς τοῦ κόσμου τοῦτου οὐδὲν »
« μαντεύουσιν· ὅσοι ὅμως ὑπέφεραν ἀναγνωρίζουσιν »
« ἀλλήλους καθὼς οἱ πρότεροι χριστιανοί· ἀρεαῖ εἰς αὐ- »
« τοὺς ἐν βλέμματι, μίαν λέξις.

« Ἐναντίον ὅσων μοὶ εἶπεν ὁ Ἰάκινθος, ἡ Σάνδρα »
« ἔτρησε ὑπόλειπν τινα ἐλπίδα, ὡς καὶ ἐγὼ αὐτός. »
« Ἐγραψα εἰς τὸ Γροσσέττον μοὶ ἀπήντησαν δὲ ὅτι τὸ »
« ὄνομα τοῦ Πεππίου δὲν ἦτο ἐγγεγραμμένον εἰς τοὺς »
« νεκρικοὺς καταλόγους, ἀλλ' ὅτι καὶ ἡμέραν εἰσῆρ- »
« χοντο εἰς τὸ νοσοκομεῖον πυρέσσοντες ἐν παραφρο- »
« σύνη καὶ ἀπέθνησκον χωρὶς νὰ γίνωσιν οὔτε τὸ ὄνομα »
« οὔτε ἡ πατρίς των γνωστά. « Ἐὶν Μάτιον ἐχάσαμεν »
« πολλοὺς κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, » προσέθετεν ἡ ἐπι- »
« στολή « δὲν ὑπάρχει πλέον κἀνεὶς εἰς τὸ νοσοκομεῖον· »
« ἐὰν ὁ Πεππίος, περὶ οὗ λέγετε, δὲν ἐπανῆλθεν εἰς »
« τὴν χώραν του, ἔστε βέβαιου ὅτι δὲν ὑπάρχει »
« πλέον. » Οὕτως ἐσβέσθη ἡ τελευταία ἐλπίδος λάρψης, »
« καὶ ἡ Σάνδρα ἐπενηθρόρησε διὰ τὸν ἀγαπητόν τῆς.

« Ὅταν ἦν αἱ τις δεκαοκτὴς ἐτῶν δὲν ὑπάρχει αἰώ- »
« νιον πένθος· ἡ ζῶη εἶναι τόσον ἰσχυρὰ κατ' ἐκείνην »
« τὴν ηλικίαν, ὥστε παρασύρει καὶ κατακυριεύει ἡμᾶς »
« καὶ ἄκοντας. Ἡ Σάνδρα, παρασυρθεῖσα ὑπὸ τῶν φί- »
« λων τῆς, ἐπανῆλθεν εἰς τὰς ἐσπερινὰς συναναρροφάς. »
« Οἱ ἡμέτεροι χωρικοί εἶναι καλοὶ καὶ φιλόφρονες· ἂν »
« δὲν παρεμβόησαν τὴν ταλαίπωρον καὶ πενοῦσαν κό- »
« ρην, τούλάχιστον προσεπάθησαν νὰ τὴν διασκεδάσω- »
« σιν. Ἀπέφυγε πάντοτε τὰς περὶ τοῦ Πεππίου ὀμι- »
« λίας, καὶ μετ' ὀλίγον ἔπαυσαν νὰ ἐγγίξωσι τὴν αἰ- »
« μοσταγὴ ἐκείνην πληγὴν, ὥστε κατὰ τὸ φαινόμενον »
« ὄλα ἐτελεύτησαν.

« Κατὰ τὰ μέσκα τοῦ Λυγούστου ἐγένετο γάμος »
« εἰς τὸ Φιγλίον. Σύντροφός τις τῆς Σάνδρας ἐνυμφό- »
« ετο. Περιέμενε δὲ νὰ παρασταθῇ εἰς τὴν ἑορτὴν ταύ- »
« την ἡ παιδικὴ τῆς φίλη καὶ ἐγὼ. Ὁ γαμβρὸς ἦτο »
« κολλιτάρης μου, ὅθεν ἡ παρουσία μου ἦτο ἀναγκαστὴ ἂν »
« δὲν ὑπῆρχεν ὅα δυσχερέσουν καὶ ὄλα προσέβλελλον »
« τοὺς καλούς· ἐκείνους ἀνθρώπους. Διὰ πολλὰς τρυ- »
« φερβήτους καὶ παρεμβολούσα τὴν ἐξουσίαν μου ἡ »
« Μαγδαληνὴ κατέπεισε τὴν κόρην τῆς νὰ μὲ συνο- »
« δεύσῃ. Μὲρ τινας καιροὺς ὁ Καίσαρ περιεφέρετο περὶ »
« τὴν οἰκίαν καὶ μοὶ φαίνεται ὅτι πολλάκις ἡ Μαγδα- »
« ληνὴ ἐμέμνητο ἐκυτὴν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ ὅτι δὲν ἐ- »
« λυπεῖτο ἀρετὰ διὰ τὸν θάνατον τοῦ Πεππίου.

« Τὴν ἡμέραν τοῦ γάμου καὶ τὴν ὥραν τοῦ γεύ- »
« ματος κατέβην εἰς τὴν Φιγλίον. Αἱ δύο γυναῖκες εἶ- »
« χαν μείνει ὀπίσω διὰ νὰ κλείσουν τὰς θύρας τῆς οἰ- »
« κίας, ὅτε ἐν τῷ μέσῳ τῆς δειδροστοιχίας ἐπαίτης μ' »
« ἐπλησίασεν. Ἀλλ' ἐπαίτης εἶναι πᾶργμα πολὺ κοινὸν »
« ἐν Ἰταλίᾳ, ὥστε νὰ προσέξῃ τις εἰς αὐτόν. Διεῖδα βρά- »
« κην, λάσπην, πρόσωπον ὀγκρὸν καὶ ἐξογκωμένον· »
« ἔλαβε μερικὰ μπαζιέ καὶ τὰ ἐξέριψα εἰς τὸ σκιαδίον »
« τοῦ ἐπαίτου λέγων αὐτῷ· « Φίλε μου ἐξέλαθε ἀπ' ἐδῶ· »
« ἂν ἦτο τοῦ τύπου ἄνθρωπος, ὅα εἰξούρει ὅτι δὲν »
« ἐμβόησεν εἰς τὴν δειδροστοιχίαν. » Εἰκίνοσ δὲ μὲ »
« ἐχειρέτισε διὰ τῆς χειρὸς καὶ, ἐπειδὴ δυσκόλως ἐβά- »
« διξε συρόμενος ἐπὶ ξύλου, διῆλθα ἐμπροσθέν του.

« Ἄμα ἐξέλιθον εἰς τὴν ὄδον ἐστράφην διὰ νὰ πα- »
« ρατηρήσω ἂν ἡ Σάνδρα καὶ ἡ μήτηρ τῆς ἤρχοντο. »
« Ὁ ἐπαίτης εἶχεν ἐξέλθει, στυριχθεὶς δ' ἐπὶ τινας »
« στήλης τοῦ πυλώνος καὶ ἔχον τὸ πρόσωπον ἐστραμ- »
« μένον πρὸς τὴν οἰκίαν περιέμενε ἀναμφιβόλως νέαν »
« ἐλεημοσύνην. Ἡ Σάνδρα ἤρχετο τρέχουσα καὶ τῇ ἔ- »
« κάμανα σημεῖον νὰ σπεύσῃ, ὅτε, ἐν ᾧ διεβᾶινεν, ὁ ἐπ- »
« αῖτης τῇ ἔτεινεν ἱκετευτικὴν χεῖρα' σχεδὸν δ' ἐν »
« ταύτῳ ἀλλίσθησε παρὰ τὸν τσίχρον, καὶ τὸ σκιαδίον »
« του ἐκυλίσθη κατὰ γῆς, ἡ κεφαλὴ του ἔκλυεν ἐπὶ τοῦ »
« στῆθους, αὐτὸς δὲ ἀνέπεσε βαρῶς ἐπὶ τοῦ λιθο- »
« στρώτου ἐδάφους. Ἡ Σάνδρα ἐβῆρξε φοβερὰν κραυ- »
« γὴν καὶ ἐβῆρθη παράφορος ἐπὶ τοῦ ἐπαίτου.

« Αὐτὸς εἶναι! ἐκράυγαζεν, εἶναι ὁ Πεππίος μου!

Ὁ δυστυχὴς ἤρχετο ἐδῶ διὰ νὰ ἀποθάνῃ! Βοήθειαν »
« βοήθειαν! νοννέ, ἀπέθανε! »

« Ἐκυψα πρὸς τὸν δυστυχῆ ἐκείνον καὶ ἀδύνατον »
« νὰ τὸν ἀναγνωρίσω. Δὲν φαντάζεσθε τοῦ κατανατᾶ »
« τὰ ὄνματά του ὁ πυρετός τῶν Μαρεμῶν· εἶναι ἡ »
« τρομερωτάτη τῶν δηλητηριάσεων. Ὁ Πεππίος ἦτο »
« κατὰψυχρος, οἱ διανεωγμένοι ὀφθαλμοὶ του δὲν εἶχον »
« βλέμμα, ὡς οἱ ὀφθαλμοὶ τεθνεώτος· ἐπὶ τοῦ ἀπε- »
« ζηραμένου ἀσθένος του οἱ τῆς ἀρτηρίας κτύποι ἐ- »
« φαίνοντο· ἡ καρδία μου ἦτο περίλυπος. Ἀναγείραμεν »
« τὸν λειποθυμημένον ἐπὶ ἐκεῖνον Λάζαρον καὶ τὸν ἐ- »
« φέρσαμεν εἰς τὸν οἶκον μετ' οὐ πολὺ ἠτοιμάσθη μία »
« κλίνη, βοηθούμενος δ' ὑπὸ τῆς Μαγδαληνῆς ἀπεγύ- »
« μνωσα τὸν Πεππίον ἀπὸ τῶν βρακίων του καὶ ἔπλυ- »
« να τὸ πτώμα ἐκεῖνο. Ἦτο ἀκτανώτητος πῶς ἐσώρη »
« μέχρι τοῦ Φιγλίου εἰς τὴν ἀλγεινὴν καὶ ἐξηνητημέ- »
« νην ἐκείνην κατάστασιν.

« Ἐκεῖνο ἀναίσθητος· ἡ Μαγδαληνὴ ἐπνίγετο· ἡ »
« Σάνδρα γουνοπέτης παρὰ τὴν κλίνην διεβῆρθη εἰς ὀ- »
« λοφυρμούς, ἐγὼ δ' ἀνέμενον τὴν ἀγωνίαν, ὅτε ὁ τα- »
« λαίπωρος συνῆλθεν εἰς ἑαυτόν. Ἦνοιξε πεπλανημέ- »
« νους ὀφθαλμούς καὶ δι' ἐσβεσμένης φωνῆς ἐκάλεσε »
« τὴν Σάνδρα. Ἡ ταλαίπωρος κόρη ἠγέρθη ἔνδακρυς· »
« Ναι, ἀγάπη μου, ἰδοὺ ἐγὼ.

« — Πλησίασε, » εἶπεν ἐκεῖνος καὶ ἐπλησίασεν εἰς »
« αὐτόν.

« — Σὺ εἶσαι τῷ ὄντι, καλέ μου Πεππίε; »
« — Ναι ἐγὼ τῷ ὄντι εἰμαι, » ἐψιθύρισε καὶ ἤρ- »
« χισε νὰ κλαίῃ.

« Πλησίασας εἰς τὸν ἀποθνήσκοντα, τῷ εἶπα ὅτι »
« ἔπρεπε νὰ σιωπήσῃ καὶ νὰ μείνῃ ἥσυχος· ὅτι μόνον »
« ἐπ' αὐτῷ τῷ ὄρω ὅα ἀφίνα τὴν Σάνδραν πλησίον »
« του. Μ' εὐχαρίστησε δι' ἐπιλειπούσης φωνῆς καὶ δὲν »
« ἐκινήθη πλέον. Ἄν καὶ δὲν εἶχε τὴν δύναμιν νὰ »
« στραφῇ εἰς τὴν κλίνην του, ἠκολούθει διὰ τῶν ὀφθαλ- »
« μῶν ὄλα τὰ κινήματα τῆς ἐρωμένης του, δόκεις δ' »
« αὐτῇ τὸν ἔβλεπε, τῷ ἤρχοντο χονδρὰ δάκρυα εἰς τοὺς »
« ὀφθαλμούς. Ἡ δὲ Σάνδρα μὴ δυναμένη νὰ ὑποστῇ »
« τὴν θέαν τοῦ Πεππίου, ἐθύθιζεν εἰς τὸ στόμα τῆς »
« μανθύλιον διὰ νὰ πνίξῃ τὴν ἀπελπισίαν τῆς.

« Ὁ ἱατρός τὸν ὄποιον εἶχα προσκαλέσει, ἔλθων »
« ἠύξισε τὰς ἀνησυχίας ἡμῶν· ἀνένευσε σοβαρῶς καὶ »
« εἶπεν ὅτι τὸ πᾶργμα ἀπῆται πολλὰς ἡμέρας. Ὁ δὲ »
« Πεππίος, ὅςτις ἀνεγίνωσκε τὴν τύχην του εἰς τοὺς ὀ- »
« φθαλμοὺς τοῦ ἱατροῦ, μ' ἐκάλεσε πλησίον του.

« Προστάτα, μοὶ εἶπε, πρέπει ν' ἀποθάνω; »
« — Φίλε μου, εἶσαι νέος, ἀπεκρίθη, καὶ ὁ θεὸς »
« εἶναι πλήρης ἐλέου· ἀλλ' ὅταν ἀσθεῖ τις εἶναι »
« πάντοτε καλὸν νὰ παρασκευάζεται διὰ νὰ ὑπάγῃ »
« ἐνώπιόν του. »
« — Προστάτα, εἶπε δι' ἐσβεσμένης φωνῆς, τῶρα »
« ἔπου τὴν εἶδα, εἰμ' ἔτοιμος.

« — Όχι, δὲν ὄ' ἀποθάνῃ! » ἀνέκραζεν ἡ Σάνδρα τὴν ὁποῖαν δὲν εἶχον δυνήθῃ ν' ἀπαγάγωσιν ἐκεῖθεν, « δὲν ὄ' μ' ἀφήσῃς Περπινέ μου, σὺ τὸν ὁποῖον ἀγαπῶ! Ὁ θεὸς ὄ' μὲς λυπηθῇ! Νοννέ, προσέθηκε, « σὲ ἔχω μάρτυρα, σὲ, ἀνθρώπων τοῦ θεοῦ. Περπινέ, « ἔχω εἰδῶ τὸ δακτυλίδιον σου, εἴμαι σύζυγος καὶ « δούλη σου. Ὁ θεὸς νὰ μᾶς στεφανώσῃ, διὰ νὰ ἔχω « τὸ δικαίωμα νὰ σὲ περιποιῶμαι καὶ ὄ' σὲ σώσω. « Ἐγὼ εἶμ' αἰτία τῆς ἀσθενείας σου. Ἐγὼ ὄ' σὲ ἰα- « τρώσω ».

« Ἦτο παρὰ πολὺ διὰ τὸν Περπινόν' ἐμειδίασε κλαίων, ἠθέλησε νὰ δμυλίηται καὶ ἐλειποθύμησεν.

III.

« Ἡ Σάνδρα δὲν ἦτο κοινὴ νέα. ἔχουσα τὴν καρδίαν τρυφερωτέραν τῆς Μαγδαληνῆς, δὲν εἶχεν ὁμοίως καὶ ἄλλωτερον ἰσχυρὰν θέλησιν' ἡμέρας τινὰς μετὰ ταῦτα ἐνομφροῦθη τὸν θνήσκοντα. Ἐγένετο δούλη του, ὡς αὐτὴ εἶχεν εἰπεῖ, διὰ πολλῶν δὲ φροντιδίων καὶ πολλοῦ ἔρωτος τὸν ἐσωσε. Ἡ εὐτυχία καὶ ἡ νεότης εἶναι ἰσχυροὶ ἰσχυρότεροι καὶ τῶν ἀνθρώπων' ὁ Περπινός ἀνέλαβε βραδέως καὶ μετὰ πολλὰς ὑποτροπὰς, ἀλλὰ τέλος ἡ θέρμη ἐνικήθη' τρεῖς μῆνας μετὰ τὴν ἐπάνοδόν του, περιεπάτει εἰς τὴν κήπῃν στήριζόμενος εἰς τὸν βραχιόνα τῆς γυναικὸς του καὶ μᾶς διηγείτο διὰ ποῖον ὠνηματίου θάρρους, πάντοτε καταδιωκόμενος ὑπὸ τοῦ πυρετοῦ καὶ πάντοτε πλησιάζων ν' ἀποθάνῃ, ἐσίβη ἐπὶ τέσσαρας μῆνας ἀπὸ νοσοκομείου εἰς νοσοκομεῖον, ἀπὸ καλύβης εἰς καλύβην, πελαίων κατὰ τῆς παρηγορήσεως καὶ τῆς ἐνδείας, μίαν μόνην σκέψιν ἔχων, νὰ ἐξαναίδη τὴν Σάνδραν καὶ νὰ ἀποθάνῃ εἰς τοὺς πόδας τῆς. Μετὰ πόσης χαρῆς ὠμίλει περὶ τῶν παρελθουσῶν τολυμοριῶν του! μετὰ ποίας συμπληρώσεως τὸν ἠκούσαμεν! ἔλεγε σαλκρῶς τυραννηθῆ, ἀλλ' ἰκταρεῖθη καὶ ἡγαπήθη. Ὁ θεὸς, ἐπανελαύθη ἀδικάτως, τὸν εἶχε μεταχειρισθῆ ὡς ἄσωτον υἱόν, καὶ δὲν τὸν ἐδοκίμασεν εἰμὴ διὰ νὰ τὸν καταστήσῃ εὐτυχέστερον.

« εἶναι βεβαίως γλυκύτατον τέλος διὰ τὸν Περπινόν καὶ τὴν Σάνδραν, εἶπον πρὸς τὸν ἐφημέριον' ἀλλὰ σὰς, φίλε μου, ἐθυσιάσθητε καθὼς πάντοτε' ἡ ἄφροντις ἐκεῖνη νεολαία σὰς ἀφήκε, χαίρεται καὶ πού τὸν ἔρωτά τῆς, ἐν ᾧ ὑμεῖς ἰδοὺ εἰσθε μόνος κατὰ τὴν γεροντικὴν αἰλικίαν, ἐγκαταλειωμένοι ὑπ' ἐσίνων τοὺς ὁποῖους καταφεύγετέστατε.

« Πῶς τρέχετε, σὰς τὰ γαλλικὰ κεφάλια! μοι εἶπεν ὁ ἀγαθὸς ἐφημέριος. Περὶ τίνων θυσῶν ὁμιλεῖτε; Ἀσημονεῖτε πάντοτε ὅτι ὑπάρχει ἐκεῖ ἐπάνω πατὴρ καὶ φίλος διατάξας τὴν εὐτυχίαν μας ἐν τῷ καθήκοντι καὶ μετρῶν τὸν ἄνεμον εἰς τὸ δέσμα τοῦ προβάτου. Βεβαίως ἤμην ἐμπειρομένους διὰ τὸν Περπινόν' οὔτε ἀρεστὰ πλοῦσις ἤμην διὰ νὰ τὸν ἀποκαταστήσω, οὔτε ἠθέλα νὰ τὸν κάμω ὑπηρέτην!

ἡ θεία πρόνοια διώρθωσεν ἕλα. Μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ Περπίνου, καὶ μάλιστα μετὰ τὴν ἐπάνοδόν του, ὁ Κολοσσὸν ὑπεβλέπετο ἐν Φιγλίνῳ καὶ ἠέλεε διὰ τοῦτο ν' ἀναχωρήσῃ. Εὔρεν εἰς Ἄρεζον (Arezzo) μεγαλειότερον σιδηρουργεῖον, καὶ, ὡς λέγεται, γάμον συμφέροντα. Ὁ πατὴρ του, ἀνθρώπος ἐπιτήδειος πλουτήσεως εἰς κοιλίαν τῆς ὁποίας τὸ ἔτερον ἡμῶν μὲ ἀφίνει πτωχόν, ὁ πατὴρ του ἠθέλησε νὰ τὸν ἀκολουθήσῃ' ἐνοικίασεν ἐκεῖ ἔπαυλιν μεγαλειότεραν τῆς ἐδικῆς μου, ὥστε ὁ Περπινός ἔγεινε κοιλίῃς μου (*). Ἐξώδευσα μὲν ὀλίγα πρὸς τοῦτο, διὰ τὴν πρώτην ἐγκατάστασιν εἰς τὴν ὁποῖαν δὲν ἤρουν οἱ πόροι τοῦ τολυμοριῶν νέου, ὁ δὲ παλαιὸς κοιλίῃς μου δὲν εἶχε κλυομεταχειρισθῆ τὰς γαίαις τὰς ὁποίας κατέλειπε' ἀλλὰ καὶ ἡ Σάνδρα ἦτο βαπτιστικὴ μου. Ἐκοίπευα πάντοτε νὰ τὴν προικίσω. Ὁ Περπινός εἶναι τίμιος ἀνθρώπος, ἡ Σάνδρα καλὴ οἰκοδέσποινα, ἡ Μαγδαληνή, ἦτις τοῖς ἠκολούθησε, τοὺς ἐπιβλέπει ἀμφοτέρους' ἡ συγκομιδὴ μου ὄ' κερδήθη καὶ ἡδὴ ἐφέτος αἰ μεταξοσωλήνης ἐπέτυχεν.

« — Ἀγαθὴ εἰδωκατε τὸν λαμπρὸν σας κοκκουλόσπορον εἰς τὸν Περπινόν καὶ ἐμοιράσατε τὸ πρᾶγμα σας μὲ αὐτόν.

« Ἦτο δικαίον, ἀπεκρίθη ὁ ἐφημέριος, ἀφ' οὗ αὐτὸς ἐδίδοε τὸ φύλλον. εἶν ἐβλέπετε μὲ πόσῃν ζήσιν αἱ δύο γυναῖκες ἐφροντίζου τὴν ἀνατροφὴν τῶν σκοληκῶν! Ἐλθετε νὰ σὰς δεῖξω τὸν κοκκουλόσπορον τοῦ προσαχοῦς ἔτους' ὄ' ἰδῆτε ἂν ἡ ἀσθὴναις εἴμπορεῖ νὰ προσβάλῃ γένος τόσον εἰρωστον.

« Ἀγαπητέ μοι ἀγορόμω, εἶπον, ὄ' καταχαρῶ ἐάν ἰδοὺ τὸν κοκκουλόσπορόν σας, ἀλλ' ἐπιθυμῶ πολὺ ἐπίσης νὰ ἴδω καὶ τοὺς ἀνθρώπους τοὺς ὁποῖους καταστήσατε εὐδαίμονας. Ὁ περιηγητὴς ἔχει διπλὴν τὴν εὐχαρίστησιν ὅταν ἀνευρίσκῃ τὸ μειδίωμα τῶν φίλων του.

« Αἱ λοιπὸν, ὑπέλαθεν ὁ ἐφημέριος, ἀς ὑπάγωμεν νὰ γευματίσωμεν εἰς αὐτῶν' ἐν ταῦτῳ ὄ' σὰς δεῖξω τὴν ἔπαυλιν τὴν ὁποῖαν δὲν γνωρίζετε. Στέλλω ἐν παιδί διὰ νὰ τοὺς προειδοποιήσῃ, ἡμεῖς δ' ἐπεκτείνωμεν ὀλίγον τὴν περίπατόν μας καὶ γευματίζωμεν ὡς χωρικοί. Λάθετε τὸ σιαδίον σας' ἀς ἰδῶμεν ἂν καὶ ἐφέτος, ὡσον γέρον καὶ ἂν εἴμαι, δὲν ὄ' σὰς κουράσω περιπατῶν.

ΙΘ'.

Μετὰ δύο ὥρας περιπάτου καὶ ὁμιλίας, ὁ ἐφημέριος μοι εἰδείξε μακρὰν οἰκίαν, κειμένην ἐπὶ τῆς κλιτύς λόφου καὶ καλῶς ἐκτελειμένην πρὸς ἀνατολάς. Διεχωρίζετο ἀπὸ τῆς οἰκίας ὑπὸ λαχνοκήπου ἐντελῶς κεκαλλιεργημένου καὶ πεφυτευμένου διὰ μηλέων λιγουζουσῶν ὑπὸ τῆς ἀφθονίας τῶν καρπῶν.

(*) Μορτίτης γεωργός. Σ. Μ.

Sunt nobis mitia roma Castaneo molles et pressi copia lactis. (1)

« Εἰς σχολαστικὸν σχολαστικὸς καὶ μισός, » διανοήθη, καὶ ἀνέκραξεν καὶ ἐγώ.

Mi jam summa procul villarum culmina fumant, Majores quo cadunt altis de montibus umbrae. (2)

Ἀπὸ ἄνω ἕως κάτω εἶχον κεκοσμημένον τὸν οἰκίσκον διὰ σταχίων ἀραβοσίτου, κρυπτότων τὸν τοίχον τὸ σχῆμα τῶν θυρῶν καὶ παραθύρων ἐσημειῦτο διὰ μεγάλων ἐγκαρπῶν (festoons) ἐκ κοκκίων κρομμύων, διακρινομένων ἐπὶ τοῦ χρυσοζότου ὅλου τῶν σταχίων.

« Βλέπετε, μοι εἶπεν ὁ ἐξοϊζών με, ὅτι ὑπάρχουν προμήθειαι διὰ τὸν χειμῶνα. Δυστυχῶς ἡ ἀμπελος εἶναι πάντοτε ἀσθενὴς καὶ μόνον ἡμίσειον ἐσοδειῖον ὄ' ἔχωμεν' ἀλλ' ἡ ἔλκισ εἶναι καλὴ καὶ ἐλπίζω ὅτι οἱ νέοι μας ὄ' ἀποζήμιωθῶσιν ἀπὸ χρόνου. »

Ἡ μὲν Μαγδαληνὴ ὑπεδέχθη μετὰ θερμότητος χαρῆς τὸν γάλλον κύριον' ἡ δὲ Σάνδρα ἠρρυθρίσεν ὑπ' ἡδονῆς δεικνύσασά μοι τὸν οἶκόν της, ὁ σύζυγός της κατεγίνετο ἐπὶ τοῦ λόφου εἰς θήραν κιχλῶν διὰ τὸ γεῦμα ἡμῶν. Ἀπαράμειλλος ἦτο ἡ καθαριότης καὶ ἡ κομψότης τῆς κάτω αἰθούσης κατεχούσης ἕλαν τὸ ἰσόγειον τῆς οἰκίας. Ἐπὶ τοῦ προέχοντος τῆς ἐστίας ἀπῆστροπτον μεγάλα στιλπνὰ πινάκια, ἀναμνησκόντα εἰς ἡμᾶς ὅτι ἡμεῖς εἰς τὸν τόπον τῆς φαθεντίας (faience) χυλκίωματα ἐπίχρυσσα, χύτται καλῶς γεφρωμένα, εἰδείκνυσεν ὅτι ἡ Μαγδαληνὴ δὲν ἐξῆλθε μόνη ἐπὶ τῆς ἀρχαίας της κυριαρχίας' ἐργαλεῖα κατατεταγμένα ἐπιμελῶς παρὰ τὸν τοίχον, πυρθεῖλον, φιάλλαι τετυλιγμέναι εἰς ἀχυρίτους ταρσοῦς, ὠρεῖαι κακηρωμένα σκευοθήκη, πάντα ἐνέφεινον τὴν ἐργασίαν καὶ τὴν εὐπαιρίαν ἡδὴ πάντα ἐμειδίον ἐν τῇ ἐρατεινῇ κατοικίᾳ, ὅπου ἀδύνατος ἐφαινότο ἡ εἰσοδος καὶ τῆς λύπης καὶ τῆς ἀηδίας.

Ὁ Περπινός ἐβόρσεν ἐν ᾧ ἐθυμίζομεν τὰ πλοῦτη του καὶ μοι ἐσφιγῆς βρομαλέως τὴν χεῖρά' ἄλλως τε ἡ χαρὰ του ὑπὲρ τῆς ἀφρονίας μειδιόσας δὲ ἐνόμισεν ὅτι εἶπεν ὅλα ὅσα ἠθέλησεν. Καὶ τῷ ὄντι τί καλλίτερον νὰ πρᾶξῃ; Ἡ περιβάλλοντα αὐτὸν ἀτμοσφαιρὰ ἀπέπνευεν εὐτυχίαν καὶ καθ' ἐν του κινήματα ἐφαίνετο λέγων' « εἶμ' εὐτυχής. »

Ἡ τράπεζα ἦτο παρηλατιμένη εἰς τὴν ὑπαίθρου ὑπὸ μεγάλην σικὴν, ἀνεπέμπουσαν εἰσεῖν ἄσην κατὰ τὰς τελευταίας τοῦ ἡλίου ακτίνης' περὶ ἡμᾶς δὲ ἐβόμβουον μυριάδες ἐντόμων ἀπολαμπόντων ἐνίστε ἐν γοργῇ φωτὶ. Ἡ Μαγδαληνὴ, εὐτυχὴς καὶ ἐπαίρημένη εἰς τὸ ἀρχαῖον της ἐπιτήδειον ἐγένετο ἀνωτέρα ἐαυτῆς. Ἐπένοσεν εἰς ἡμᾶς ζυμῶν καπνίζοντα ἐξ ὄρουζιου καὶ λαχάνου, ἔπειτα δὲ τηγαμιστὸν σύνθετον, fritto composto, ὡς ἔλεγεν, ὅπου περικόμματα κρέατος (κεϊμάς) ἀνεμειγνέτο πρὸς τεμάχια κολοκυθίων καὶ τριγάγια (croquettes) ὄρουζιου γλυκύτατα. Ἐχόμεν ἀντὶ ἐψήτου τὸ κυνήγιον τοῦ Περπίνου, κιχλῶν μετ' ἀρκεῖλου παρσεκευαμένως, καὶ τέλος εἰς ὁπωρικὸν μήλα, κάστανα καὶ ἐξαιρέτου τυρίον, εἶς ὃν ὀρμώμενος ὁ ἐφημέριος μοι ἀνέφερε τὸν ἀγαπητόν του ποιητήν.

Ἦδη ἡ νύξ καταλάμβανε ἡμᾶς δμυλοῦντας. Τὰ στρακ ἐλαμπύριζον ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ ἐφαίνοντο διώκοντα εἰς τὰ πρόσω λυκαυγῆς γλυκύτερον καὶ τῆς αὐγῆς αὐτῆς. Τὸ πᾶν εἶχα μυστηριωδῶς. Ἦτο ἡ ὥρα τῆς ἀναπαύσεως, ὥρα σκληρὰ διὰ τοὺς πάσχοντα, ὥρα γλυκυτότη διὰ τοὺς εὐτυχῆς. Κινούμενος δὲν εἰσεύρω ὑπὸ τῆς κρυφίας συγγιήσεως, ἔλαβον τὴν χεῖρα τοῦ γέροντος φίλου μου καὶ τῷ εἰδείξα τὸ ἔργον του. Ὁ Περπινός, καθήμενος ἐπὶ τοῦ κτωφλίου τῆς θύρας, ἐβόμβω μέγα πινάκιον ζωμῶ ἀφροντις' ὡς ἀνθρώπος μὴδὲν πλέον ἐπιθυμῶν. Ἡ Μαγδαληνὴ, σφραγίζουσα τὰ σχεῖνά της' ὑπισθεν τοῦ Περπίνου, εἰδείκνυσεν ἡμῖν τὸν νυθρόν, ὕψουσα τοὺς ὤμους. Ἡ δὲ Σάνδρα, ὄρθλα σθηρζομένη εἰς τὴν θύραν, τὸν ἀνδρα της εἰθάρμαζε καὶ ἐσκέπαζε διὰ τοῦ βλέμματός της. Ἄν ἦτο πλέον ἡ νέα καὶ εὐμήνη; ἀρῆ' δυσκόλως δισταίρου τοὺς βραχιόνας ἐπὶ τῆς στρογγύλης ἀρτίδος της' ἀλλ' εἰς τοὺς ὀφθαλμούς της ἔλαμπεν ἡ τῆς νέας μητρὸς αἰδῶ καὶ ὑπερφάνεια, ἡ χαρὰ γυναικῆς ἀγαπίσσης' ἦτο εἴπερ ποτὲ καὶ ἀνηρώτατα ἡ ὠραία ἰσχυρὰ τοῦ Φιγλίνου.

Ἀγαπητέ φίλε, εὐτυχῆς ἀνδρόγονο! γράφων τὰς λέξεις ταύτας νομίζω ὅτι εἴμαι πλησίον ὑμῶν. Μεταξὺ τῆς ἐμίχης καὶ τῆς ἀηδίας κλείω τοὺς ὀφθαλμούς διὰ νὰ ἐξαναίδη τὸν χρυσὸν ὑπὸ τοῦ ἀραβοσίτου αἰκίσαν καὶ τὴν ἐπὶ τοῦ προσώπου ἡμῶν λαμπουσαν εὐδαμονίαν, τὴν γλυκαίαν φιλαν τὴν θερμαίνουσαν τὴν γηραιὴν καὶ κεκμηκίαν καρδίαν μου. Νομίζωμεν ἡμᾶς αὐτοὺς ἐπιτηδέους, διότι καθ' ἡμέραν κατασκευάζομεν κίβδον βίον καὶ νέας ἀνάγκας' ἀγαθὴ μου φίλοι, πόσον εὐτυχέστεροι καὶ φρονιμώτεροι εἰσθε! ἐν τῇ ὑμετέρᾳ ἀπλότητι, ἐτηρήσατε τὰ μόνα ἀγαθὰ τὰ τιμῶντα τὸν βίον, τὰ ἀγαθὰ ἐκεῖνα τὰ παρεχόντα τὴν εὐδαμονίαν, ἡ τοῦλάχιστον καταπράσσοντα πᾶν τραῦμα, τὰ ἀγαθὰ τὰ ὑπὸ τοῦ θεοῦ εἰς πάντας προσφερόμενα καὶ ὑπὸ τῆς ματαιότητος ἡμῶν ἀποπτύμενα, τὴν τῶν χειρῶν ἐργασίαν, τὴν προσευχὴν καὶ τὸν ἔρωτα!

Ἐν Παριίσις, Φεβρουάριος 1857.

Σ.

(1) Οὐίγγιλλου El. I. 81. « Ἐχομεν ὠρμούςσους ὀπώρας τρυφερὰ κάστανα, καὶ γάλακτος ἀφθονίαν πεπηγμένου. »

(2) Οὐίγγιλλου El. I. 83. « Καὶ ἦδη αἱ στέγαι τῶν ἐπαύλων καπνίζουσι μακρὰν, καὶ μερίζουσι καταπύουσαι ἀπὸ τοῦ ὕψους τῶν ἄρειων αἱ οἰαί. »

Ἑλληνικῆς μεταφράσεως καὶ ἐκδόσεως τῆς δω-
δεκατοῦ Ἱστορίας τῆς Ἑλλάδος
τοῦ Γεωργίου Γρότε.

—οοο—

Συνεπληρώθησαν ἤδη δεκαεξέτη, ἀφ' οὗτου ἤρξατο τὸ πρῶτον ἐκδιδόμενον τὸ κλασικὸν ἔργον ἢ «Ἱστορία τῆς Ἑλλάδος» τοῦ περιηλοῦς Ἀγγλοῦ ἱστοριογράφου τῆς Ἑλλάδος Γεωργίου Γρότε, καὶ, εἰ καὶ πολλάκις πολλοὶ τῶν ὁμογενῶν λογίων ἐντός τε καὶ ἐκτός τῆς Ἑλλάδος ἐξέφρασαν τὸν πόθον καὶ τὴν εὐχὴν, νὰ μεταφρασθῇ καὶ εἰς τὴν ἡμετέραν γλῶσσαν, οὐδὲν ὅμως ὑπ' οὐδενός μέχρι τῆς σήμερον κτωρλώθη, ὅχι δι' ἄλλειψιν βέβαια προθυμίας, ἀλλὰ διὰ τὰς πολλὰς καὶ πολυειδέεις δυσκολίας, πρὸς αἷς ἦτο φυσικὸν νὰ ποθειλιάζη καὶ ὁ τολμηρότατος καὶ ῥιψοκινδυνότατος τῶν μεταφραστῶν. Τὸ ἱστορικὸν ἔργον τοῦ Κ. Γρότε, σκοπὸν ἔχον νὰ καρποσθῇ ὡς ἐπὶ πῖνακος μεγάλου καὶ μεγαλοπροποῦς, τὸν πολυμερῆ, πολύμορφον καὶ παμποικίλιον βίον τοῦ εὐρυσεστάτου καὶ γονιμωτάτου ἔθνους τοῦ κόσμου, καθ' ὅλας τὰς φάσεις καὶ καθ' ὅλους τοὺς λόγους, πολιτικῶς, κοινωνικῶς, θρησκευτικῶς, καλλιτεχνικῶς, φιλοσοφικῶς καὶ φιλολογικῶς, ἀπῆται εὐλόγως καὶ μεταφραστὴν λόγιον μὲν καθόλου καὶ περὶ τὸν Ἕλληνα λόγον ἐντριβῆ, εἰδήμονα δὲ ἐξ ἐπαγγέλματος τῆς ἑλληνικῆς φιλοσοφίας, ποιήσεως καὶ φιλολογίας, καὶ καθόλου εἰπεῖν μύστην ἐπιθυμοῦντα ἄμα καὶ σοφὸν τῆς ἑλληνικῆς ἀρχαιότητος. Ἰσοσύτῳ δὲ μᾶλλον ἐνεδοίξαζον μὲν περὶ τῆς ἐπιτυχίας οἱ εὐχόμενοι τὴν ἐξελληνίσιν τοῦ Γρότείου ἀριστουργήματος, ἀπαιτητικώτεροι δ' ἐγίνοντο περὶ τοῦ μέλλοντός ποτε νὰ ἐπιχειρήσῃ εἰς τὴν μετάφρασιν, ὅσοι ἦκουσαν μὲν τινες, ἕτεροι δὲ καὶ ἐξ ἰδίας μελέτης καὶ ἀντιπαρηθέσεως ἐμάνθανον, οἱ καὶ ἡ γερμανικῆ μετάφρασις εἰ καὶ ἐγένετο παρ' ἔθνης ὑπὲρ πᾶν ἄλλο ἐλληνομαθεῖ, ἀλλ' ἐπαθεν ὅμως οὐκ ὀλίγας τὰ κήρας τῆς παρεξηγήσεως καὶ ἀσπείρας. Καὶ ὅμως ἄπασαι αὐταὶ αἱ δυσκολίαι τῆς ἐπιχειρήσεως ἦσαν καὶ εἶναι οὐδὲν, παραβλαβόμενα πρὸς τὰς ἐξωτερικὰς, τὰς πελωρίας καὶ δυσπερβλητοτάτας. Εἶναι πρὸς ἄγνωστον εἰς πόσας χρηματικὰς χρηματικῶς ζημίας εἶναι ἠναγκασμένοι νὰ υποβληθῇ ὅστις θελήτῃ νὰ ἐκδόσῃ διὰ τοῦ τύπου παρ' ἡμῶν καὶ ὀλιγοσέλιδον ἐπιστημονικῆς ὕλης πονημάτιον. Ἀλλὰ πόθεν εἶναι δυνατόν νὰ πορισθῶσιν αἱ ὑπερογαὶ δαπάναι, ὅσαι εἶναι ἀναγκαῖαι ἔχει πρὸς ἀποζημίωσιν τῶν πολυετῶν ἀγγρεπιῶν καὶ κόπων τοῦ μεταφραστοῦ, ἀλλὰ μόνον εἰς τὴν ἐκδοσὶν μεταφράσεως συγγραμματος, συγροτουμένου μὲν ἐκ δωδεκά ὄλων παχέων τόμων, ἐπικατηρημένου δὲ καὶ μετὰ τριᾶ-

κοντα περίπου μικροῦς καὶ μεγάλους γεωγραφικοὺς καὶ τοπογραφικοὺς πίνακας ;

Ὁ ὑποφαινόμενος ἀναβρίψας τὸν κύβον ἀπεφάσισα καὶ ἀπεδύθη πρὸς τὸν βαρὸν μὲν ἀλλὰ καλὸν ἀγωνία τῆς ἐπιχειρήσεως ταύτης, οὐτε πρὸς τὴν ὀλιγότητα καὶ σμικρότητα τῆς πρὸς τὸ ἔργον ἐπιστημονικῆς μου παρασκευῆς τυφλότητά παθῶν, οὐτε τὸ μέγεθος τοῦ κόπου παρανοήσας, οὐτε τὸ βαρύσταθμον καὶ δυσπόριστον τῆς χρηματικῆς δαπάνης ὑποτιμῆσας ἢ παριδιών' ἀλλ' ἐλπίσας τὴν, εἶθε μὴ ματαίαν, ἐλπίδα, ὅτι εἰς ταύτην μὲν ἔσσονται τινες τῶν εὐπορούντων φιλομοούσων καὶ φιλοπατριῶν ὁμογενῶν οἱ γενναῖοι καὶ ἀφειδέεις χορηγοί, τῶν δ' ἀσθενῶν καὶ ὀλιγαρκῶν μου δυνάμεων τὸ ἐλλείπον θέλει ἐπαυξήσῃ καὶ ἀναπληρώσῃ ὁ ὑπὲρ τοῦ ἔργου ζήλος, καὶ ἐνισχύσῃ ἢ ἀκράδαντος πεποιθήσεως, ὅτι προσφέρω ἀρίστην εἰς τὸ ἔθνος μου καὶ λαμπροτάτην ὑπηρεσίαν.

Διότι τίς ἄλλη τῶνδ' ἐπιλαμπροτέρων καὶ μᾶλλον εὐπρόσδεκτος πνευματικῆ διανοητικῆ εἶναι δυνατόν νὰ προσερχθῇ εἰς ἡμᾶς σήμερον, πρᾶν τὸ ἀθάνατον τοῦτο μνημεῖον, ὑπερ' ἀνῆγειρον εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν ἡμετέρων προγόνων ὁ σοφὸς καὶ ἐνθουσιώδης τῆς ἑλληνικῆς ἐλευθερίας καὶ δόξης κήρυξ, ὁ ἄγγλος Γρότε ; Ἡ «Ἱστορία τῆς Ἑλλάδος» τοῦ Κ. Γρότε δὲν εἶναι ἐκ τῶν ἐφημέρων ἐκείνων ἱστοριογραφικῶν πονημάτων, ὅσα ζωῖα δεκαετίαν μόνον ἢ κεντηκοηταετίαν καὶ ἀποθησκόουσιν ἔπειτα, διότι ἔρχονται εἰς τὴν ζωὴν νεώτερα ἄλλα, κρείττονα καὶ λαμπρότερα, ἀλλὰ ἐκ τῶν ἱστορικῶν μνημείων, ἅτινα ἀνεγείρονται καὶ μένουσι διὰ παντὸς τιμώμενα καὶ θαυμαζόμενα, ἐν τῇ φιλολογικῇ τῶν ἐθνῶν κινήσει, «οὐκ ἀγωνισμα εἰς τὸ παραχρημα, ἀλλὰ κτήμα εἰς αἰεί.»

Ὁ συγγραφεὺς διεκρίθη κατὰ διαφόρους καιροὺς ὡς πολιτικὸς δημοσιογράφος, ἐκδοὺς κατὰ μὲν τὸ 1821 ἀνωμόμως ἐν φυλακίῳ Δοκίμιον περὶ κοινοβουλευτικῆς μεταρρυθμίσεως, καὶ κατόπιν ἕτερον πονημάτιον «Περὶ τῶν οὐσιωδιστέρων κεφαλαίων τῆς κοινοβουλευτικῆς μεταρρυθμίσεως», ἀνεμύχθη ζωηρῶς εἰς τὰ πολιτικὰ κατὰ τὴ 1830—31, καὶ τῇ 1832 ἐξελέχθη ἐκ τοῦ ῥιζοσπαστικοῦ κόμματος ὡς ἀντιπρόσωπος τοῦ ἄστους εἰς τὸ κοινοβούλιον. Ἄλλ' ὅλον τὸν χρόνον, ὅσος τῷ ἐπερίσσευσεν ἐκ τῆς πολιτικῆς του τρέψης καὶ τῶν ἀσχολιῶν τοῦ τραπεζίτικου ἐπαγγέλματος, ἀφιέρωσεν εἰς τὴν μελέτην τῶν κλασικῶν πηγῶν, καὶ τῶν διαφόρων φιλολογικῶν, ἱστορικῶν καὶ κριτικῶν συγγραμμάτων καὶ μονογραφικῶν, ὅσαι ἐξεδόθησαν ἐν τῇ δυτικῇ Εὐρώπῃ καὶ μάλιστα ἐν Γερμανίᾳ, ὅπου, ὡς γνωστὸν, ἡ ἑλληνικὴ ἀρχαιότης εὗρε τοὺς πλείστους, δαιμονιοτάτους καὶ φιλοπονοτάτους ἐξηγητάς, ἐρμηνευτάς, σχολιαστάς, καὶ κριτικούς. Πάντα ταῦτα διεξῆλθεν ὁ σοφὸς καὶ φιλόπρονος ἄγγλος, καὶ ἐξ αὐτῶν ἀπήνησεν ὅ,τι ἦτο

χρήσιμον καὶ συντελεῖς εἰς τὸ ἱστορικὸν τοῦ οἰκοδόμημα, οὕτως τὰ πρῶτα θεμέλια ἤρξατο καταβάλλων ἀπὸ τοῦ τοῦ 1823. Εὐθὺς καθὼς ἐξεδόθησαν οἱ πρῶτοι τόμοι τῆς ἱστορίας του, ὅλος ὁ ἐγχώριος καὶ ξένος τύπος δημοθυμαδὸν καὶ δημοφύχως ἀνεκήρυξαν τὸ ἔργον ὡς ἀριστον πάντων, καὶ τὸν συγγραφεὰ ἀνύψωσαν εἰς τὴν περιωπὴν τῶν μεγάλων ἱστορικῶν τῆς Ἀγγλίας, τοῦ Μικκολάουθου καὶ τοῦ Γίεθωνος, καὶ αὐτοὶ δὲ οἱ Γερμανοὶ οἵτινες εἶχον χορηγήσει ὀλοκλήρῳ σχεδὸν τὴν ὕλην τοῦ συγγράμματος, ὡμολόγησαν ὅτι ὁ ξένος τοὺς ἤρπασε τὴν δάφνην τῆς ἑλληνικῆς ἱστοριογραφίας. Ἀλλὰ καὶ πρὸς ἡμᾶς εὐπροσδεκτότερον δῶρον εἶναι ἀδύνατον νὰ προβληθῇ ἄλλο. Τίς ἀγνοεῖ ὅτι ἡ ἱστορία ἐν γενεῇ εἶναι στερεωτάτη καὶ τερπνοτάτη πνευματικῆ τροφῆ παντὸς ἔθνους ; Ὅπως ὁ καθ' ἑαυτοῦ ἄνθρωπος, ὅταν διασπασθῇ τῆς ἐν αὐτῷ συνειδήσεως ἢ ἀλληλουχίᾳ παύει νὰ ἦναι ἄνθρωπος, οὕτω καὶ τὸ ἔθνος, ὅπερ δὲν γνωρίζει τὴν ἱστορίαν του, δὲν παύει μὲν βέβαια νὰ ἦναι ἔθνος ἀπλῶς εἰπεῖν, ἀλλ' ὁ βίος του ὅμως εἶναι παιδὸς ἢ καλιμπαιδῶς, οὐδ' εἶναι δυνατόν νὰ ἀναπτυχῶσιν ἐν αὐτῷ ὅλα τὰ πνευματικὰ ἐκείνα στοιχεῖα, ὅσα εἶναι ἀπαραίτητος ἀναγκαῖα εἰς τὴν πλάσιν καὶ διαμόρφωσιν τῶν χαρακτήρων πάσης μεγάλης καὶ σπουδαίας ἐθνικῆς προσωπικότητας. Εἰάν δὲ ἡ ἑλληνικὴ ἱστορία τοῦ Γρότε κατέστη ἤδη περισπύδαρον ἀνάγνωσμα καὶ μελέτημα παντὸς Εὐρωπαίου, πολιτικοῦ, νομοθέτου, διπλωματικοῦ, νομικοῦ, καλλιτέχνου, ἀρχαιολόγου, καὶ ἐν γενεῇ παντὸς ἐπιστήμονος καὶ παντὸς πεπαιδευμένου καὶ λογίου ἀνδρός, εἰς τίνα τῶν ἑλλήνων ἡμῶν, ὅσοι εὐτυχῶν τινος παιδεύσεως, δὲν μέλλει νὰ ἦναι τερπνὸν ἄμα καὶ σωτήριο ἀνάγνωσμα ; Σήμερον μάλιστα, ὅτε τὰ πάντα παρ' ἡμῶν συνανερύθησαν εἰς σύμμικτον καὶ ἀκριτον κκεῶνα, ὅτε πᾶν, ὅ,τι προὔπηρχεν ἐν τῷ μακρῷ τοῦ ἔθνους βίου ληθάρθῳ, κατέπεσε καὶ κατηθάφθη, ὅτε μέλλοντες ἡμεῖς οἱ ἐκ τοῦ αἰῶνος τῆς ἑλληνικῆς παλιγγενεσίας, τὰ πάντα κατεδαφίσαντες, τὰ πάντα ν' ἀνοικοδομήσωμεν ἐκ θεμελιῶν, σπειδόμενοι ἑκαστός τις, καὶ ἐμπειροὶ καὶ ἄπειρος, ἐπιβλάλοντες εἰς τὸ ἔργον χεῖρα, καὶ ἐπτοχημένοι πρὸς τὴν ξέναν χλιδὴν καὶ λαμπρότητα πρὸς ἣν καὶ ἔθιμα καὶ νομοθετήματα ξένα, φερόμεθα ἀκατάσχετοι καὶ τυφλοὶ πρὸς τὸν κατήρονον τοῦ ξενισμοῦ καὶ πιθηκισμοῦ, ὡς εἰ εἰμεθα νόθοι καὶ ἀπάτορες, ὡς εἰ μὴ εἶχομεν ἱστορίαν ἡμεῖς τὰ τέκνα καὶ τὰ πλάσματα τοῦ ἐθνολογισμοῦ τοῦ ἐκ τῆς προγονικῆς ἱστορίας, δὲν εἶναι εὐχῆς ἔργον ν' ἀναχαχίτωμεν ἡμᾶς αὐτούς καὶ ἀναστέλλαντες τὴν ἀκαθέκτον ταύτην πρὸς τὰ ξένα φορὰν, νὰ συνέλωμεν πρὸς στιγμὴν εἰς ἐξυτοῦς, καὶ μετὰ συνόλης ἐπιστρέψαντες ἀτάραχόν τι τὸ νοερόν ὅμμα πρὸς τὸ παρελθόν ἀναμνησθόμενοι

τῆς πρώτης ἡμῶν ἐθνικῆς ἡλικίας ; Ποῖα νεανικῆ λάμψις καὶ δόξα καὶ χαρὰ καὶ ζωὴ, ἀλλὰ καὶ πρῆξι θανάσιμοι νεανικαὶ παραφοραὶ καὶ παρεκτροπαί ! Ἀπὸ τοῦ ἀνωτάτου ἀρχόντος μέχρι τοῦ τελευταίου πολίτου δὲν ὑπάρχει τις, ὅστις νὰ μὴ ἀποκτήσῃ ἐκ τῆς ἀναμνήσεως ταύτης μαθήματα σωτήρια καὶ δι' ἑαυτὸν καὶ διὰ τοὺς συμπολίτας του. Πόσους κρημονοὺς δὲν θέλει ἀνακαλύψῃ, εἰς τοὺς ὁποίους κτεφερόντο τυφλοὶ καὶ ἀκατάσχετοι ἡμῶν οἱ προπάτορες, καὶ ἐπιστρέφων τὸ ὄμμα ἐκ τοῦ παρελθόντος πρὸς τὸ παρὸν, θέλει ἴδαι χαινόντας πρὸ τῶν ποδῶν αὐτοῦ αὐτούς ; τούτους τοὺς κρημονοὺς, οἵτινες ἐλάθησαν πρῶτον ἀόρατοι. Ποσάκις δὲ πάλιν δὲν ἔδει ἀνεύρη ἐκ τῆς τοιαύτης ἀπὸ τοῦ παρελθόντος εἰς τὸ παρὸν ἀνεπιστροφῆς καὶ ἐν ἡμῶν αὐτοῖς σπέρματα γενναίκα παντοίας ἀρετῆς, βλαστήσαντα μὲν καὶ καρποφορήσαντα παρὰ τοῖς προγόνοις, διότι εὐτυχῶς ἐπιμελοῦς καλλιέργειας καὶ περιποιήσεως, παραμελούμενα δὲ ἢ λακκατούμενα ἐκπαλαί ἤδη παρ' ἡμῶν ἐκ τυφλότητος ἢ ἐκ ξενισμοῦ καὶ κουφονοίας. Ἄλλοτε δὲ πάλιν θέλει ἴδαι τοὺς Ἕλληνας ἐν τῇ νεανικῇ αὐτῶν κρηκίπῃ κατορχομένους τῶν ἱεροτάτων καὶ προπίνοντες πᾶσαν δικαιοσύνην καὶ ἀρετὴν εἰς τὰ ἀγενῆ αὐτῶν πάθη, τὸν φθόνον καὶ τὴν ἰδιοτέλειαν, καὶ ἐπιστραφεῖς εἰς τὴν σημερινὴν πολιτικὴν καὶ ἡθικὴν ἡμῶν κατάστασιν, θέλει ἀνακαλύψῃ αὐτὴν ἐκείνην τὴν ἀόρατον καὶ φθοιερὰν χεῖρα τοῦ κακοῦ τῆς Ἑλλάδος δαίμονος, ἀποσχοῦσαν μὲν ὡς ἐκ θανάτου ἀπ' ἡμῶν πρὸς στιγμὴν, ἀλλ' ἐπιχειρμένην ὑπὲρ τὰς κεφαλὰς ἡμῶν, καὶ μέλλουσαν νὰ ὑποκάψῃ ἀφανῶς μὲν καὶ βραδέως, ἀλλὰ βεβαίως καὶ διὰ παντὸς αὐτὰ τὰ θεμέλια τοῦ ἔθνους καὶ πολιτικοῦ ἡμῶν οἰκοδομήματος, ἐὰν μὴ τὰ πρότερα τῶν πατέρων καὶ προπατέρων παθήματα γένηνται ἡμέτερα αὐτῶν μαθήματα, καὶ ἐὰν μὴ ἐνστερνοσθόμενοι ἄπαντες τὰ σωτήρια διδάγματα τῆς προγονικῆς ἱστορίας. Τῆς τοιαύτης ἱστορικῆς ἀναμνήσεως καὶ διδασκαλίης οὐδεὶς σοφώτερος καὶ ἐμπειρότερος ὀδηγὸς παρὰ τὴν ἑλληνικὴν ἱστορίαν τοῦ Γρότε.

Τὴν ἑλληνικὴν μετάφρασιν καὶ ἐκδοσὶν τοῦ σπουδαίου τούτου συγγράμματος ἀναγγέλλοντες πρὸς ἄπαντας τοὺς ἐντός καὶ ἐκτός τῆς Ἑλλάδος ὁμογενεῖς, ἐπικαλοῦμεθα τὴν γενναίαν αὐτῶν συνδρομήν, ἢ ἕνευ καθίσταται ἀδύνατος ἢ πραγματοποιήσας τῆς γιγαντιαίας ἐπιχειρήσεως, ἢ ἀνελάβομεν.

Ὅλον τὸ σύγγραμμικ συγκροτεῖται ἐκ 42 τόμων, ἐκάστου ἐκ 30—35 τοπογραφικῶν φύλλων συγκειμένου, εἰς ἐυμέγεθες 8ον. Ἐπειδὴ δὲ ἡ ἐπιθυμία ἡμῶν εἶναι νὰ καταστήσῃ ὅσον τὸ δυνατὸν κοινὸν ἀνάγνωσμα παντὸς Ἕλληνος τὸ σύγγραμμικ τοῦτο, ἠρίστη ἢ τιμὴ ἐκάστου τόμου μετὰ τῶν ἀναγκασιούτων γεωγραφικῶν καὶ τοπογραφικῶν πινάκων εἰς δραχμ-

μάς επτά, 7, ἐν ᾧ ἑκαστος τόμος τοῦ μὲν ἀγγλικοῦ πρωτοτύπου τιμᾶται 26 ὄρ. περίπου, τῆς δὲ γερμανικῆς μεταφράσεως 43 ὄρ. καὶ πλέον τι.

Ὁλόκληρος ὁ πρῶτος τόμος εἶνε ἀφιερωμένος εἰς τοὺς ἑλληνοκύριους μύθους, καὶ τὴν ἀντιπεραβερίην τούτων πρὸς τοὺς τῶν ἄλλων ἔθνων, ὥστε ὁ πρῶτος αὗτος τόμος δύναται νὰ χρησιμεύσῃ καὶ ὡς μυθολογία, καὶ ὡς ἐγένοντο καὶ ἐν Γερμανίᾳ, ὅπου ὁ ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τοῦ Βερολίνου ὑφηγητῆς τῆς κλασσικῆς φιλολογίας Κύριος Θ. Φίσχερος, ἀποχωρήσας τὸν πρῶτον τόμον καὶ ἄλλα ἐκ τοῦ λοιποῦ συγγράμματος τοῦ Γρότε τεμάχια, μετέφρασε καὶ ἐξέδωκεν ὑπὸ τὸν τίτλον «*Ἑλληνική Μυθολογία καὶ Ἀρχαιότητες*» μετὰ τοῦ περὶ Ὀμήρου κεφαλαίου, καὶ μετὰ τεμαχίων κατ' ἐκλογὴν περὶ τῆς ἑλληνοκίτης Χρονολογίας, Φιλολογίας, Καλλιτεχνίας, Μουσικῆς κτλ. μεταφρασθέντα ἐκ τῆς ἑλληνοκίτης ἱστορίας τοῦ Γεωργίου Γρότε κτλ. Ἄλλ' ἡ συνδρομὴ ἡμῶς εἶνε ὑποχρεωτικὴ δι' ὅσον τὸ σύγγραμμ. Τὸ ἐπτάδεκαχρον τμήμα θέλει καταβάλλεται εὐθὺς μετὰ τὴν παραλαβὴν ἑκάστου τόμου. Τὰ δὲ ὀνόματα τῶν φιλομούσων συνδρομητῶν καὶ χορηγῶν μετὰ τοῦ ποσοῦ τῆς ἑκάστου αὐτῶν εἰς τὴν ἐκδόσιν συνδρομῆς θέλουσι καταχωρίζωνται ἐν τῇ τῶν τόμων ἐκαστοῦ, καὶ ἐν τέλει τοῦ συγγράμματος ἑμοῦ, ὅπου καὶ προσαρτηθήσεται λεπτομερὴς ἀλφαβητικὴ πίνυξ τῶν περιεχομένων. Ἐκτὸς δὲ τούτου εἰς ἐκάστην σελίδαν θέλουσι παρασημειωθῆ αἱ σελίδες τοῦ ἀγγλικοῦ πρωτοτύπου καὶ τῆς γερμανικῆς μεταφράσεως, ὅπως εὐκολύνωνται οἱ μελετῶντες. Ἔνεα συγγράμματα, ἐν οἷς γίνεται παραπομπὴ εἰς τὸ ἀγγλικὸν πρωτότυπον, ἢ εἰς τὴν γερμανικὴν μετάφρασιν. Κατ' ἕτος θέλουσιν ἐκδίδωνται 3—4 τόμοι, ὥστε ὀλόκληρον τὸ σύγγραμμ. θὰ ἐκδοθῆ ἐν τῷ τριῶν ἢ τεσσάρων τῶν πολλῶν ἐτῶν. (*)

Ἐν ΑΘΗΝΑΙΣ, τὴν 9 Νοεμβρίου 1862.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Ν. ΒΕΡΝΑΡΔΑΚΗΣ,

Δ. Φ. ἑτακτος καθηγητῆς τῆς γενικῆς ἱστορίας καὶ τῆς φιλολογίας ἐν τῷ Ἑθνικῷ Πανεπιστημίῳ.

(*) Ἐπιθετή καὶ τὸ σύγγραμμ., καὶ τοὶ πρὸ ὀλίγων ἐτῶν ἐκδοθέν, κατατάσσεται μετὰ τῶν κλασσικῶν, καὶ ἡ ὑπόθεσις εἶνε ἔθνικη, καὶ ὁ μεταφραστὴς γνωστὸς. Ἐκ τῆς πονημάτων καὶ ἐκ τῆς ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ διδασκαλίας, κρίνομεν περικτητὴν πᾶσαν αὐτάσιν. Τούτω μόνον προσθέτομεν ὅτι ἀξία πολλοῦ λόγου ὑπάρξει ἀποδοῦναι διὰ τῆς μεταφράσεως ταύτης εἰς τὴν νεωτέραν ἡμῶν φιλολογίαν. ὅτι ἐπιτόχη ἡμῶς ἡ ἐκδόσις; τούτω κρέμαται ἀπὸ τῆς φιλοπατρίας τῶν εὐπόρων ὁμογενῶν, οἵτινες διακινῶνται μὲν εἰς πολλὰ παρῶσιν ἡμῶς ὀλοτελείῳ; τῷ τῆς ἐκδόσεως τῶν βιβλίων κεφάλαιον. Καὶ ἡμῶς, συντελοῦντες εἰς ταῦτο οὐ μόνον τὴν πατριδὰ εὐσεβοῦσιν ἀλλὰ καὶ ἐκαστοῦ τιμῶν καὶ ἀπαθανάτίζουσιν. ΣΗΜ. ΠΑΝΔ.

ΑΡΧΑΙΑΣ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΑΣ.

Ἐκ τῆς ἀρχαιολογικῆς τοῦ Βερολίνου ἐφημερίδος ἐρασιζόμεθα τὴν ἐξῆς σπουδαίαν εἰδήσιν περὶ τῆς ἀρχαίας τῶν Ἀθηνῶν τοπογραφίας:

«*Ἐσχάτως, ὡς γνωστὸν, ἤρχισε πάλιν μερίστη νὰ καταβάλλεται σπουδὴ περὶ τὴν μελέτην τῆς ἀρχαίας τῶν Ἀθηνῶν τοπογραφίας, καὶ ὡς ἐκ τούτου καλὸν νομίζομεν νὰ δημοσιεύσωμεν ἐνταῦθα τεμάχια ἀνεκδότου χειρογράφου περὶ τοῦ σπουδαίου τούτου ἀντικειμένου πραγματευομένου. Τὸ χειρόγραφον εἶναι πιθανῶς τῆς δεκάτης πέμπτῃς ἑκατοσταετηρίδος, καὶ διασώζεται νῦν εἰς τὴν αυτοκρατορικὴν τῶν Παρισίων βιβλιοθήκην ὑπ' ἀριθ. 4631, A—*

Τὸ τεμάχιον, τὸ τὰς Ἀθήνας περιγράφον ἔχει οὕτως:

Περὶ τῆς Ἀστιακῆς.

Τὸ κάστρο εἶναι ἡ Ἀκρόπολις, τὸ Ἰσμάδ εἶναι ὁ ναὸς τῆς Ἀθηνᾶς τῆς Παλλάδος.

Ἡ χρυσοσπηλιότισσα, εἶναι τὸ σπήλαιον τοῦ Πανός.

Αἱ δύο κολώναις εἰς τὴν μίαν ἦτον τὸ ἀγαλμα τῆς Ἀθηνᾶς μετὰ τῆς γοργόνας τὴν κεφαλὴν, καὶ εἰς τὴν ἄλλην ἦτον τὸ ἀγαλμα τοῦ διὸς ἀποκάτω εἰς τὴν ὑποίαν εἶναι περὶ σφῶν μαρμαρένιον.

Ὀλίγον παρακάτω ἦτον τὸ λύκιον σχολεῖον τοῦ Ἀριστοτέλους εἰς τὸν Ἄγιον γεώργιον τὸν Ἀλέξανδρον· εἰς τὴν πλάκα εἶναι κἀνδύλι μαρμαραίνιον τοῦ δημοσθένους.

Ἡ μεγάλη καμάρα εἶναι ἡ πύλη τῆς πόλεως.

Ἡ κολώναις τῆς καστρόης, ἦτον θεάτρον καὶ ἡ σκηνὴ τοῦ Ἀριστοφάνους εἰς ταῖς δύο κολώναις τοῦ βουνοῦ ἦτον κοῦτι τοῦ τραϊανου τοῦ βασιλέως μετὰ τὴν ἐπί θασφὴ τὰ λατινικά εἰς τὴν τῆρα τοῦ πεαίμας ἦτον ναὸς καὶ σχολεῖον τοῦ Σωκράτους, ἔχει τριγύρου τοὺς δώδεκα ἀνέμους καὶ ταῖς ὥραις εἰς τὸν ἄγιον γεώργιον τὸν Ἀκαμάτι, ἦτο τὸ κεραμικὸν καὶ ὁ ναὸς τοῦ Θεσέως

καὶ τὰ μνήματα τῶν Ἠρώων.

Εἰς τὰ βασιλικὰ ἦτον σχολεῖον τῶν στοικῶν εἰς τὴν ἀκαδημίαν ἦτον σχολεῖον τοῦ Πλάτωνος.

Καὶ τοσαῦτα μὲν λέγει τὸ χειρόγραφον τοῦτο. Ἡμεῖς δὲ, χάριν τῶν ἀνγκυσιωτῶν τῆς Πυρθώμας παρεθέτομεν ἐνταῦθα ὀλίγας τινας ἀναγκαίας, ὡς νομίζομεν, σημειώσεις.

Εἰς τὸν πρῶτον στίχον ἀναφέρεται ἡ Ἀκρόπολις τῶν Ἀθηνῶν ὡς κάστρο, καὶ ὁ Πικροβενδόν, μεταβεβλημένος ἤδη εἰς τουρκικὸν τζαμί. Ἡ μεταβολὴ αὕτη ἐγένετο, ὡς γνωστὴν, περὶ τὰ μέσα τῆς 15ης ἑκατονταετηρίδος, ὅτε καὶ ἡ τῶν Ἀθηνῶν Ἀκρόπολις εἶχε κυριευθῆ ἤδη ὑπὸ τῶν Τούρκων. Ἐκ τοῦ χωρίου τούτου τοῦ ἡμετέρου χειρογράφου δηλοῦται ὅτι εἶναι μεταγενέστερον ἄλλου χειρογράφου τοῦ αὐτοῦ εἶδους διασωζομένου εἰς τὴν τῆς Μιέννης αυτοκρατορικῆν βιβλιοθήκην, διότι εἰς τὸ χειρόγραφον ἐκεῖνο μνημονεύεται ὁ Πικροβενδόν εἰσέτι ὡς ναὸς τῆς Θεομήτορος. Εἰς τὸν δεύτερον στίχον ἀναφέρεται τὸ ἱερόν τῆς Χρυσοσπηλιότισσας ὡς ἐντὸς τοῦ ἀρχαίου τοῦ Πανός σπηλαίου, καὶ ἡμῶς τὸ ἄνωθεν τοῦ διονυσιακοῦ θεάτρον σπήλαιον, εἶθ' ἐξὸν Πικροβενδόν Σπηλιότισσης, δὲν εἶναι τὸ ἀρχαῖον τοῦ Πανός σπήλαιον, ἔπερ εὑρίσκετο ὡς γνωστὸν ἐπὶ τῆς βορείου πλευρᾶς τῆς Ἀκροπόλεως. —

Εἰς τὸν τρίτον, τέταρτον καὶ πέμπτον στίχον μνημονεύονται οἱ ἔτι καὶ νῦν διασωζόμενοι δύο κίονες οἱ ἀνωθεν τοῦ σπηλαίου τούτου καίμενοι ἐπὶ τῶν κίωνων τούτων τὸ πάλαι ἦσαν χρηρηγικοί τρίποδες, ὡς κάτωθεν εὐρεθεῖσιν ἐπιγραφαὶ μαρτυροῦσαι ὅταν ἐσφαλμένοι; ὁ συγγραφεὺς τοῦ ἡμετέρου χειρογράφου λέγει ὅτι τὸ πάλαι ἐπ' αὐτῶν ἦσαν ἀγάλματα τοῦ Διὸς καὶ τῆς Ἀθηνᾶς, συγγενῶν πιθανῶς τὰς τῶν ἀρχαίων συγγραφῶν μαρτυρίας περὶ τῶν δύο τοῦ Φειδίου ἀριστουργημάτων τοῦ ἀγάλματος τοῦ Ὀλυμπίου Διὸς καὶ τῆς Παρθένου Ἀθηνᾶς. Οὐμασπὴν εἶναι ἡμῶς ὅτι καὶ εἰς τὸ ἄνω ἀναφερόμενον χειρόγραφον τῆς Μιέννης ἀναφέρεται ὅτι ἐπὶ τῶν κίωνων τούτων ἔταστο ἀγάλματα Ποσειδῶνος καὶ Ἀθηνᾶς. Ὅσον δὲ ἀφορᾷ εἰς τὴν ἀναφερομένην τῆς Γοργόνας κεφαλὴν, περὶ Πικροβενδόν μανθάνομεν ὅτι ἐπὶ τοῦ νοτίου κλυομένου τείχους τῆς τῶν Ἀθηνῶν Ἀκροπόλεως καὶ ἄνωθεν τοῦ διονυσιακοῦ θεάτρον ἔκειτο κεφαλὴ ἐπίχρυσος Γοργόνας. — Τὸ δὲ ὑπὸ τοῦ ἡμετέρου καὶ τοῦ τῆς Μιέννης χειρογράφου μνημονεύομενον μαρμαρένιον ἀρχαῖον ὀριλόγιον κεῖται ἔτι καὶ νῦν εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν. — Εἰς τὸν ἕκτον στίχον τοῦ χειρογράφου εὑρίσκομεν μνημονεύομενον τὸ Λύκειον γυμνάσιον εἰς θέσιν τῆς Ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Γεωργίου τοῦ Ἀλεξανδρινου. Ἡ ἐκκλησία αὕτη ἔκειτο εἰς τουρκικὴν ἐποχὴν πρὸς ἀνατολὰς πλησίον τῶν ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς φαινομένων λειψάνων τοῦ διονυσιακοῦ θεάτρον ὅταν ἐσφαλμένος εἰκάξει ὁ ἡμέτερος συγγραφεὺς ὅτι ἐνταῦθα τὸ πάλαι ἔκειτο τὸ Λύκειον γυμνάσιον, διότι τοῦ οἰκοδομημάτων τούτου πρέπει πιθανῶς νὰ ἀναζητήσωμεν τὰ λείψανα πρὸς ἀνατολὰς πλησίον τοῦ νῦν βασιλικου κήπου, ὡς καίμενον ἐκτὸς τῶν τεχνῶν τῆς ἀρχαίας πόλεως. Καὶ εἰς τὸ τῆς Μιέννης χειρόγραφον ὡς καὶ εἰς

ἐπιστολὴν ἑλληνοκύριος Ζυγομήτρος τοῦ 1593 ἀναφέρεται διδασκαλεῖον Ἀριστοτέλους καίμενον εἰς τὴν θέσιν ταύτην ὅπερ πιθανῶς ἐξηγεῖται ἴσως ἐκ τοῦ ὅτι ὁ τοῦ τῶν Παρισίων χειρογράφου συγγραφεὺς πρὸ ὀφθαλμῶν εἶχε τὸ τῆς Μιέννης χειρόγραφον, ἢ πιθανῶς ἀρχαιότερον σύγγραμμ. τοῦ αὐτοῦ εἶδους, ἔξ οὗ ἠρξανίσθησαν τὰς εἰδήσεις τῶν οἱ μετὰ ταῦτα περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου γραφόντες, διότι ἀπίθανος μοι φαίνεται ἡ τοῦ Ρωσίου γνώμη, ὅτι ἐπιγραφῆ διασωζομένη ἴσως εἰς τὴν θέσιν ταύτην ἐπωνομάσεν οὕτω τὸ μέρος τοῦτο. — Τὸ μετ' ἔπειτα μνημονεύομενον κἀνδύλι τοῦ δημοσθένους, τὸ εἰς τὴν Πλάκα καίμενον, εἶναι τὸ γνωστὸν χειρηγικὸν τοῦ Λουκιουλάου μνημεῖον, ὅπερ κοινῶς καὶ τὴν σήμερον οὕτω καλεῖται, καὶ εἰς τὸ τῆς Μιέννης χειρόγραφον ταύτην ἐπωνομασίαν φέρει τὸ δὲ ὅτι τὸ μέρος ταῦτο τῆς πόλεως Πλάκα ἐκαλεῖτο καὶ τότε ὡσπερ τὴν σήμερον, τοῦτο ἐκ τοῦ τῶν Παρισίων χειρογράφου μανθάνομεν.

Εἰς τὸν μετ' ἔπειτα στίχον μνημονεύεται ἡ τοῦ Ἀδριανοῦ πύλη καὶ ὡς πύλη τῆς πόλεως, πιθανῶς διότι κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκεῖνην τὰ τῆς πόλεως τείχη μέχρι αὐτῆς ἐξείτεινοντο.

Τὸ εἰς τὴν δέκατον στίχον ἀναφερόμενον «*Ἡ κολώναις τῆς καστρόης;*» πρέπει πιθανῶς νὰ ἀναγνωσθῆ «*αἱ κολώναις τῆς Καλλιπόλεως;*» Καὶ ἡμῶς κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκεῖνην οὐδὲν βεβήτως ἴσως τῆς ἀρχαιοτάτης ταύτης πηγῆς ἐρώζεται, ἢ ὁ Πικροβενδόν εἶχε πολυτελῶς κοσμησῆ, ὅταν τὰς στήλας ταύτας πιθανῶς θὰ ἐκλέβομεν ὡς τὰς τοῦ ναοῦ τοῦ Ὀλυμπίου Διὸς. —

Τὸ μνημονεύομενον θεάτρον καὶ ἡ σκηνὴ Ἀριστοφάνους ἦσαν πιθανῶς λείψανα τοῦ ἐν λιμναίς ἱεροῦ τοῦ Διονύσου ἢ καὶ τοῦ ᾠδαίου τοῦ Περιπέλου, διότι τὰ τοῦ διονυσιακοῦ θεάτρον λείψανα ἦσαν κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην κεκαλυμμένα ὑπὸ χωμάτων. Περὶ τῶν ἡμῶς εἶναι, ὅτι καὶ τὸ τῆς Μιέννης χειρόγραφον μνημονεύει εἰς τὴν θέσιν ταύτην διδασκαλεῖον λεγόμενον τοῦ Ἀριστοφάνους.

Τὸ εἰς τὸν ἐνδέκατον καὶ δωδέκατον στίχον μνημονεύομενον κοῦτι τοῦ Τραϊανου, ὡς καὶ οἱ δύο στῦλοι καὶ ἡ λατινικὴ ἐπιγραφὴ, εἶναι τὰ γνωστὰ λείψανα ὑδραγωγείου τοῦ Ἀδριανοῦ ἃ τινὰ μέχρι τῶν πρώτων χρόνων τῆς ἐνεστῶσης ἑκατονταετηρίδος εἶχον διασωθῆ εἰς τοὺς πρόποδες τοῦ Λυκαβητοῦ, τὸ ἐπιστήλιον, ἐφ' οὗ ἡ λατινικὴ ἐπιγραφὴ, κεῖται τὴν σήμερον ἐντὸς τοῦ βασιλικου κήπου.

Ὁ δέκατος τρίτος στίχος πρέπει πιθανῶς νὰ ἀναγνωσθῆ «*εἰς τὸν Πύργον τῶν ἀνέμων;*» διότι ὁ τοῦ Κυρρῆστου οὗτος Πύργος, ὁ κοινῶς τὴν σήμερον Πύργος τῶν ἀνέμων ἐκαλεῖτο κατὰ τὴν 15ην ἑκατονταετηρίδα σχολεῖον τοῦ Σωκράτους.

Ὁ τοῦ Θεσπεύου ναύης, εἶχεν ὡς γνωστὸν μεταβληθῆ εἰς χριστιανικὴν ἐποχὴν εἰς ἐκκλησίαν τοῦ ἁγίου Γεωργίου.

Οὐδὲν μετὰ θετικότητος δυνάμεθα νὰ εἰπώμεν περὶ τῶν ἀναφερομένων μνημάτων τῶν Ἡρώων τῶν παρὰ τὸ Θεσπεῖον κειμένων· τὸ μόνον ἴσως ὑπερῆ δυνάτ' οὗ τις νὰ εἰπάσῃ εἶναι, ὅτι κατὰ τὴν 15ην ἐκατονταετηρίδα ἦσαν μνημεῖα ἐνταῦθα, διότι καὶ εἰς τὸ τῆς Βιέννης χειρογράφον ἀναφέρεται ἐνταῦθα βωμὸς «εἰς τὴν ταφῆς ἀξιοῦνται οἱ παγκρατιασταὶ καὶ ὀλύμπιοι.»

Τέλος δὲ μνημονεύονται καὶ τὰ βασιλικὰ ὡς τῶν στοικῶν φιλοσόφων σχολείων καὶ ἡ ἀκαδημία τοῦ Πλάτωνος, ἧτις ὡς γνωστὸν ἔκειτο παρὰ τὰ νῦν Σωπόλια.

Περὶ δὲ τῶν βασιλικῶν τοῦτο μόνον γνωρίζομεν, τὸ ὑπὸ τοῦ τῆς Βιέννης χειρογράφου μνημονευόμενον ὅτι ἡ ἀκαδημία ἔκειτο ἐν χωρίῳ βασιλικῷ καλυμένῳ, πικινῷ τὰ ἡμέτερα Σωπόλια.

Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τοῦ ἀνεκδότου τούτου χειρογράφου.— Νύλλος ἔως φαίνεται ἡ εἰκασία ὅτι ὁ ἀπειθεύτης συγγραφεὺς αὐτοῦ πρὸ ἐφελκῶν εἶχε τὸ ἀρχαιότερον τὸ εἰς Βιέννην σωζόμενον ἢ πιθανῶς ἕτερον τοιοῦτου εἶδους σύγραμμα, εἰς ὃ παραλαβὴν ἐσαφαιμένα γνώμης προσέθηκεν αὐταῖς ἰδίως ἐκ τοῦ ἔτι ἐσαφαιμενεστήρας. II.

ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ.

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 15, 1863.

Ἐβδόμη ἐν τῷ τελευταίῳ φυλλάδιῳ ἐπὶ τῆς Συνέλευσις ἀπεφάσαι νὰ συστηθῇ τριμελὴς Κυβέρνησις καὶ ὑπουργεῖον ὑπὸ ταύτης ἐλεγόμενον. Μετὰ τὴν ἀπόφασιν δὲ ταύτην μέλη τῆς Κυβερνήσεως ἐξελέχθησαν οἱ Κ. Δ. Βούλγαρης, Κ. Κανάρης καὶ Ρούφος, τὰ αὐτὰ ὁπλατὴ τῆς προσωρινῆς. Οὗτοι δὲ συνεκρίθησαν ὑπουργεῖον ἐκ τῶν ἐφεξῆς: Ζ. Βάλβης (πρόεδρος τῆς Συνελεύσεως) ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης, Α. Λόντου (ἐντεταλμένος αὐτῆς) ἐπὶ τῶν Ἔσωτερικῶν, Κεχαγιᾶ (ὡς αἰτία ἀντιπροέδρου) ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν, Η. Καλιγὰ (Πληρεξούσιος) ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν, Δ. Κορικῆς (Πληρεξούσιος) ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης καὶ Μ. Ἀρτέμη ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν ὅτινες, πλὴν τοῦ Κ. Κορικῆς, καὶ ὤρκωσαν ἀμέσως. Ἐν τοσοῦτῃ παρουσιασθεὶς εἰς τὴν Συνέλευσιν ὁ Κ. Κανάρης εἶπεν ὅτι διαρηνῶν πρὸς τὰ ἄλλα μέλη τῆς Κυβερνήσεως παραιτεῖται. Τούτων δὲ γινομένων στρατιωτικὰ εἰς αὐτὰ ἐπὶ τὴν πλειοψηφίαν ἀπέχουσαν τὴν πτῶσιν τῆς Κυβερνήσεως: ἡ στρατὸς ἀηρέθη, ἡ πόλις συνεταράχθη ἅπασα, πυροβολῆσαι ἀδίκουσαι κενεπέσου τους πολίτας, στρατιωτικὰ ἀποθῆκαι παρεβιάσθησαν καὶ διηπόρησαν χιλιάδες ἑπλων καὶ ἄλλα αἰκίη, καὶ τὰ ἐργαστήρια ἐκλείσθησαν. Ἡ ἐθνοφυλακὴ πολυἀριθμῶς, ἀκάματος καὶ πλήρης ἐγγύῃ περιήργετο φρουρούσα καὶ τηροῦσα τὴν τάξιν, καὶ εἰς μόνῃς τῆς Συνελεύσεως ὑπῆκουε τὰς διαταγὰς.

Οἱ πληρεξούσιοι συνεδρίασαντες συνεκρίσαντο περὶ τοῦ πρακτικῆς, ἕτε ἐστάλη καὶ ἕτερον μέλος τῆς Κυβερνήσεως, τοῦ Κ. Ρούφου, ἡ παραιτήσις ἡ Συνέλευσις τότε ἀνέλαβεν αὐτὴ τὴν διοίκησιν τοῦ Κράτους. Γενομένης δὲ γνωστῆς τῆς ἀλλαγῆς τῆς Κυβερνήσεως καὶ τοῦ θητηογένου ὑπουργεῖου, εὐχαριστήθησαν οἱ ἀπαιτήσαντες αὐτὴν στρατιωτικοί.

Μετὰ διεξοδικὰς συζητήσεις ἀπεφάσαι ἐπὶ τέλους ἡ Συνέλευσις τὰ ἐξῆς: α'.— νὰ καταργηθῇ ἡ μορφή τῆς τριμελὸς κυβερνήσεως β'.— ν' ἀνατεθῇ ἡ κυβερνήσις εἰς ἕνα πρωθυπουργόν ἐνευ γαρτυφυλακίου καὶ ἐκτὸς ὑπουργούς, παρ' αὐτῆς ὁμοίως διοριζόμενος γ'.— ν' ἀκυρωθῇ καὶ ὡς πρὸς τὰ πρόσωπα ἡ μυστικὴ ψηφοφορία, ἢν παρεδέχθη τὸν παρελθόντα Ἰανουάριον.

Τούτων ἀποφασισθέντων προέβη ἡ Συνέλευσις εἰς ἐκλογὴν τοῦ ὑπουργοῦ. Ἰδοὺ δὲ ταῦτα: Ζ. Βάλβης, πρωθυπουργός, Α. Λυγερινός, ἐπὶ τῶν Ἔσωτερικῶν, Δ. Χαραλάμπης, ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν, Δ. Βουδούρης, ἐπὶ τῶν Ναυτικῶν, συνταγματάρχης Σιολένσκης, ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν, Κ. Δάσιος, ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν, Α. Μαυροκορδάτος, ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν, Γ. Παπαζαφειρόπουλος, ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης.

Ἐκ τούτων ὁ μὲν πρῶτος εἶναι ἤδη γνωστὸς τοῖς ἀναγνώσταις, ὁ δὲ δεύτερος ὑπῆρξεν ἄλλοτε βουλευτής, ὁ τρίτος ὑπηρέτησεν ὡς νομάρχης καὶ οἰκονομικὸς ὑπάλληλος, ὁ τέταρτος ὑπῆρξε ὁμοίως ὑπάλληλος καὶ βουλευτής, ὁ πέμπτος ἦτο καὶ ἐπὶ βασιλείᾳ ὑπουργός ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν, ὁ ἕκτος καὶ ὁ ἕβδομος ὑπηρέτησεν ὡς δημόσιος ὑπάλληλος ὁ μὲν εἰς τὰ ἑσωτερικά, ὁ δὲ εἰς τὰ τῆς παιδείας, καὶ ὁ ὄγδος μετήργετο τὸν δικηγόρον Πάντες· ἐπὶ πλὴν τοῦ Κ. Δ. Μαυροκορδάτου ἀποθῆκυσθεὶς εἰς τὴν ξίτην, μετέσχον τοῦ ἐπαναστατικοῦ ἀγῶνος, καὶ εἶναι μέλη τῆς Συνελεύσεως.

Ἐπειδὴ ὑποθέτομεν ὅτι ὁ περιεργὸς ἀναγνώστης ἂν ἐπιθυμῇ νὰ μάθῃ περιστατικώτερον τὰ τῆς ἀνωτέρω μεταβουλῆς, παραθέτομεν τὴν διήγησιν ἢν ἐδημοσίωσεν μίᾳ τῶν ἑφημερίδων τῆς Προτενούσης, ἡ *Μέριμνα*, διακρινόμενῃ ἐπὶ φιλαλληθείᾳ καὶ μετριοπαθείᾳ.

« Ὁ Φεβρουαρίου. Ἡ συνεδρίασις αὕτη ἦτον ὅλως πολιτικῶς χαρακτηρῶς. Πολλοὶ τῶν πληρεξουσίων εἶπον, « ἐπειδὴ ἡ Κυβέρνησις δὲν ἐσχημάτισε μέχρι τῆς σήμερον τὸ νέον ὑπουργεῖόν της, τὸ ὅποιον νὰ δώσῃ τὸν ὄρκον τῆς νέας ὑπηρεσίας του, πρέπει νὰ κληθῇ ἐνώπιον τῆς Συνελεύσεως καὶ νὰ ἐξήγησῃ τοὺς λόγους τῆς τοιαύτης ἀναβολῆς. » Τὴν πρότασιν ταύτην ἀπεδέχθη ἡ ὀλομέλεια τοῦ Σώματος καὶ παραχρῆμα ἐπεφορτίσθη τὸ Προεδρεῖον, « νὰ ἀναγγεῖλῃ τῇ Κυβερνήσει τὰ ἀποφασισθέντα καὶ νὰ καλέσῃ αὐτὴν νὰ ἐμφανισθῇ τὴν 4 ὥραν μ. μ. αὐθιγερῶν πρὸς τὸν σκοπὸν νὰ δώσῃ τὰς αἰτουμένας πληροφορίας. »

« Οἱ Κυβερνηταὶ ἤλθον τὴν ὁρισθεῖσαν ὥραν ἢ Συνέλευσιν ἢν παρὰ ποτε πλήρη, καὶ τὰ θεωρεῖα ὑπέσποντο βροχθῶντα ἀκροατῶν πάσης τάξεως ἀναμενόντων ν' ἀκούσῃαι τὰς συζητήσεις. Ἀπὸ μέρους τῆς Κυβερνήσεως ὤμιλῃσεν ὁ κ. Βούλγαρης καὶ εἶπεν

« ὅτι μᾶλλον σήμερον ἐκοινοποιήθη εἰς αὐτοὺς τὸ περί καθυπόντων τῆς Κυβερνήσεως ψήφισμα, ὅτι αἱ περιστάσεις εἰσὶ λίαν ἔκρησφαλεῖς, ὅτι εἰς τὴν στιγμὴν δὲν ἠδύνατο ἡ Κυβέρνησις νὰ καταρτίσῃ καὶ ν' ἀναγγεῖλῃ εἰς τὴν Συνέλευσιν τὸν σχηματισμὸν τοῦ ὑπουργεῖου της, ἀλλ' ὅτι σκέπτεται σπουδαίως καὶ συντόμως νὰ φθάσῃ εἰς τὸ ἀποτέλεσμα περὶ τοῦ ἀντικειμένου διὰ τὸ ὅποιον ἐκλήθη νὰ δώσῃ πληροφορίας εἰς τὴν Ἐθνικὴν Συνέλευσιν. »

Ἐλαβον τὸν λόγον τινὲς τῶν πληρεξουσίων καὶ πάντες οἱ μὲν μετὰ μετριοπαθείας οἱ δὲ δραμιότερον, παρέστησαν τὴν ἀνάγκην τοῦ νὰ προβῇ ἡ Κυβέρνησις εἰς τὸν σχηματισμὸν ὑπουργεῖου, τὸ ὅποιον ἐντὸς τῆς ἐπιούσης νὰ ἦναι τετελεσμένον· ἄλλως, προσέθησαν οἱ ἀγορεύσαντες, ἡ Κυβέρνησις προδίδει ἀδυναμίαν ἢ διατελεῖ εἰς διαίρεσιν καὶ ὀφείλει νὰ δώσῃ τὴν παραίτησιν της.

« Ἡ Συνέλευσις ἐν τέλει ἀπεφάνθη « ὅτι ἀρκεῖται εἰς τὰ λεχθέντα. »

« 7 Φεβρουαρίου. Δημόσιος συζήτησις σήμερον δὲν ἐγινεν ἐν τῇ Συνελεύσει· ἐγιναν ὅμως ἐργασίαι εἰς τὰ τμήματα.

« Ἐν δὲ τῷ Κυβερνητικῷ ἐλάμβανον χώραν ἐργασίαι πολιτικαὶ ἐσκέπτοντο καὶ δὲν ἤρχοντο οἱ Κυβερνηταὶ εἰς ἀποτέλεσμα, καὶ πάλιν ἐσκέπτοντο τί νὰ πράξῃαι περὶ ὑπουργεῖου καὶ αὐδαὶς ἐγίνωσκε τὰ ἀποφασισθέντα περὶ τὸ ἐσπέρας τέλος πάντων διεδόθη ἐκ πολλῶν στομάτων ἢ εἰδήσις, ὅτι ἡ Κυβέρνησις ἐσυμμάχησε ν' ἀφήσῃ τοὺς παλαιούς ὑπουργούς μὲ τὴν μετὰ τῆς του κ. Δελιγιώργη εἰς τὰ Ἐξωτερικά καὶ τὴν παραίτησιν τοῦ κ. Διαμαντοπούλου. Ἡ εἰδήσις αὕτη δὲν ἤχησεν εὐχαρίστως εἰς τὰ ὄψα τῶν ἀνθρώπων.

« Ἡ αὕτη κυβερνήσις, ἔλεγον, ἔστω, καλὰ· καὶ οἱ ἴδιοι ὅμως ὑπουργοὶ, αὐτὸ δὲν εἶναι καλόν.— Ἰνεμένο δὲ μετ' ἀπλήστου περιεργείας ἢ ἐπισύσας τῆς Συνελεύσεως συνεδρίασις διὰ νὰ εὐκρινθῶσι τὰ διαδόντα καὶ αἱ πολλὰ ἀντιρρῆσεις. Πρὶν ἢ ἕως ἔλθῃ ἡ ὥρα τῆς συνεδριάσεως νεωτέρᾳ ἐκφυλάκησεν εἰς τὴν πόλιν φήμη, « ὅτι οἱ παλαιοὶ ὑπουργοὶ παρητήθησαν καὶ οἱ Κυβερνηταὶ σκέπτονται περὶ συζητήσεως νέου ὑπουργεῖου. » Πολλοὶ λόγοι τῆς παραιτήσεως τῶν ὑπουργῶν ἐββέθησαν, ἀλλὰ καθ' ἡμᾶς ὁ πιθανώτερος εἶναι οὗτος· Μεταξὺ τῶν μελῶν τοῦ ἐπαναστατικοῦ ὑπουργεῖου ὑπῆρχον τοιοῦτον εἶδος ψυχρότητες καὶ διαφωνίας, ὡστε δὲν ἦτον δυνατόν νὰ συνυπηρετήσωσι εἰς τὸ μέλλον· οὕτως ὁ κ. Κουμουνηδῆρος καὶ μετ' αὐτῶν ὁ κ. Ζαζήης δὲν ἠνεύχοντο τὸν Μαυρομυγαλιὴν, αὐτὸς δὲ δὲν ἠνεύχετο ἐκείνους· ὁ δὲ κ. Δελιγιώργη δὲν ἠθέλε κατ' οὐδένα τρόπον νὰ σταθῇ εἰς τὸ νέον ὑπουργεῖον· ὁ κ. Μαγγίνης καὶ ὁ κ. Νικολόπουλος εἰλικρινῶς ἐργαζόμενοι

νὰ ἐλαττώσωσι τὰς δυσχερείας τῆς Κυβερνήσεως καὶ ἰδίως τοῦ κ. Βούλγαρη, ἐλίγον ἐσκέπτοντο περὶ τῆς διακηρῆσεως τῶν ἐν τῷ ὑπουργεῖῳ παρομοία τις ἦν καὶ ἡ θέσις τοῦ κ. Καλλιφρονά, ὡστε ὅλον τὸ ὑπουργικὸν οἰκοδόμημα ἦτο σαλευμένον, ἢ δὲ ἀναπόσεως αὐτοῦ διὰ διωρισμῶν καὶ ὀρκοδοσιῶν νέων δὲν ἠδύνατο κατ' οὐσίαν νὰ φέρῃ ἁρμονίαν καὶ ζωὴν. Λοιπὸν παρητήθησαν.

« 8 Φεβρουαρίου. Εἶναι δύσκολον νὰ ἐκπεθῶσι αἱ σήμεριναὶ σοβαρά καὶ θορυβώδεις συζητήσεις τῆς Συνελεύσεως. Καὶ ἐν τῇ αὐλῇ καὶ ἐν τῷ περιβάλλῳ αὐτῆς ἀλλεπάλληλαι ἦσαν αἱ ἐρωτήσεις, « τί γίνεται τὸ ὑπουργεῖον; ποῖοι εἶναι οἱ ὑπουργοὶ τοῦ Κράτους; τί ἐπρῆξαν καὶ πράττουσιν οἱ Κυβερνηταὶ; »— Ἦρχισεν ἡ συνεδρίασις καὶ ἀνεγνώσθησαν τὰ πρακτικὰ τῆς προτερείας, ὃ δὲ Ναύαρχος Κανάρης ἀναγγεῖλλαι εἰς τὴν Συνέλευσιν « ὅτι παρητήθη τῆς θέσεως μέλους τῆς Κυβερνήσεως. » Γενικὴ τις ἀνησυχία διεχύθη καὶ ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς Συνελεύσεως καὶ πάνταχρόθεν ζητοῦνται ἐξηγήσεις. Τὸ ἄπειρον ἀκροατήριον τίθεται εἰς ἀνήσυχον κατάστασιν. Γίνεται πρώτασις, « εἴν ἡ Κυβέρνησις χαιρῇ τὴν ἐμπιστοσύνην τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως, καὶ ἄλλη πρότασις « περὶ ἀντικαταστάσεως καὶ ἀλλαγῆς καὶ τῆς μορφῆς αὐτῆς; » Ἡ κυβερνήσις πρέπει νὰ γίνῃ μορφομένης, φωνάζουν οἱ πολλοί. Περὶ δὲ τὰς τοιαύτας συζητήσεις ἀναγινώσκεται ἔγγραφο, φέρων τὰς ὑπογραφὰς τῶν Κ. Βούλγαρη καὶ Ρούφου, καὶ ἀναγγέλλον εἰς τὴν Συνέλευσιν τὸν σχηματισμὸν τοῦ νέου ὑπουργεῖου.

« Ἀλλ' ἀπὸ τοὺς νέους τούτους ὑπουργούς ὁ μὲν Κ. Κορικῆς ἐδῆλωσεν ἀμέσως ὅτι παραιτεῖται, μετὰ τινὰ δὲ ὥραν παρητήθη καὶ ὁ Κ. Βάλβης. Ὡὰ ἦτο προτιμότερον διὰ τὸν Κ. Βάλβην νὰ μὴ δώσῃ τὸν ὄρκον τοῦ ὑπουργοῦ ἢ ἀφοῦ ὤρκωσεν νὰ μὴ δώσῃ μετὰ μίαν ὥραν τὴν παραίτησιν του.

« Οἱ πληρεξούσιοι ἐπελήθησαν, μετὰ τὴν ἀγγελίαν τοῦ σχηματισμοῦ τοῦ νέου ὑπουργεῖου, τοῦ ὠρισμένου ζητήματος, « εἴν ἡ πράξις αὕτη τῆς Κυβερνήσεως, ἐνεργηθεῖσα μετὰ τὴν παραίτησιν τοῦ Κανάρη, εἶναι ἔγκυρος ἢ ὄχι; » καὶ ἐπροσμάλεσαν νὰ εἰθῶσι εἰς τὴν Συνέλευσιν καὶ ὁ κ. Βούλγαρης καὶ ὁ κ. Ρούφος. Ὁ κ. Κανάρης ἔμενε πάντοτε παρῶν. Καὶ ἀπὸ τοῦ βήματος καὶ ἀπὸ τῶν ἐδῶν παρετάθησαν εἰς 4—5 ὥρας αἱ κοινοβουλευτικαὶ λογομαχίαι, στρεφόμεναι περὶ τὸ ζήτημα πάντοτε « τοῦ ἐγκύρου ἢ ἀκύρου τοῦ διορισμοῦ τοῦ νέου ὑπουργεῖου, » καὶ κατὰ συνέπειαν « τῆς ἀποδοκιμασίας τῆς Κυβερνήσεως καὶ τῆς ἀντικαταστάσεως αὐτῆς. »

Διάφοροι πρότασις ἐδόθησαν ὅπως ψηφοφορηθῶσι ὡς θέματα τῆς συζητήσεως. Ἀπεφασισθη δὲ νὰ ψηφοφορηθῇ ἡ πρώτη ἔχουσα ὡς ἐξῆς περὶ του:

λων αξιωματικών απέπειράθη να κακοποιήση, και προς τὸν σκοπὸν τοῦτον μετέθετο μέχρι τῆς οἰκίας του, τὸν πρόεδρον τῆς Κυβερνήσεως κ. Βούλγαρην. « Ἄλλως, εἶπεν ὁ μνησθεὶς πληρεξούσιος, ἐὰν μείνουν ἀτιμώρητοι οἱ ἀποστατήσαντες, καὶ μελετήσαντες ἐγκληματικὴν πράξιν κατὰ τοῦ προέδρου, προαγγέλλω ὅτι θὰ ἐπέλθῃ νεώτερά καταιγὶς πρὸς συμφωρὰν τῆς Πατρίδος. »

» Πολλοὶ τῶν πληρεξουσίων τότε εἶπον, ὅτι εἰς τὴν νέαν κυβέρνησιν ἀπάκειται νὰ ἐνεργήσῃ τὰ δέοντα, καὶ ἡ συνεδρίασις διαλύθη. »

Ἡ Συνέλευσις ἀπεφάσισε νὰ ἐραυνηθῶσι τὰ ἔγγραφα τοῦ ἐκπτώτου βασιλέως· ὁ δὲ πρέσβυς τῆς Ρωσίας ἀπήτησεν ἐξ ἀνάγκης τῆς Κυβερνήσεως αὐτοῦ νὰ μείνῃ ἄθικτος ἡ μετὰ τῶν ξένων ἡγεμόνων ἰδιαιτέρα ἀλληλογραφία.

Περὶ βασιλέως οὐδεὶς λόγος.

Περὶ τὴν 14 ὥραν Π. Μ. τῆς 13 τοῦ ἐνεστῶτος ἐγένετο σφοδρὸς σεισμὸς εἰς Ἀθήνας διαρκέσας οὐκ ὀλίγον· πολλῶν οἰκιῶν τοῖχοι ἐσχίσθησαν. Παρὰ Θεοῦ ἢ νοουσίας.

Ὁ λόγος τῆς βασιλείας τῆς Ἀγγλίας κατὰ τὴν Ἐναρξίν τῶν βουλευτικῶν συνεδριάσεων περιεῖχε καὶ περὶ τῶν Ἑλληνικῶν τὰ ἑξῆς:

« Ἐνομένης ἐπαναστάσεως εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ χηρέσαντος τοῦ θρόνου, τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος ἐξέπραξε διακαῆ ἐπιθυμίαν νὰ δεχθῆ τὸ στέμμα τῆς Ἑλλάδος ὁ πρίγκιψ Ἀλφρέδος. Ἡ ἀνθρόπητις καὶ θλιω; ἀπόκλητος; αὐτῆ ἀτήσις, ἥτις ἀποδεικνύει ὅτι τὰ ἀγαθὰ ἔσα ὀφείλονται εἰς τὰς ἀρχὰς καὶ τὴν ἐνεργεῖαν τοῦ ἀγγλικοῦ πολιτεύματος ἐκτιμῶνται κατ' ἀξίαν, οὐ μόνον εὐχαρίστησεν, ἀλλὰ καὶ τὴν συμπάθειαν εἰλικύσε τῆς βασιλείας. « Ἐνεκα ἡμῶς διπλωματικῶν ὑποχρεώσεων καὶ ἄλλων λόγων δὲν ἐνέδωκεν εἰς τὴν γενικὴν τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους εὐχὴν. Ἐλπίζει δὲ ὅτι τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος δι' οὐ; λόγους ἐστρεφε τὰ βλέμματα πρὸς τὸν ἡγεμονόπαιδα Ἀλφρέδου, θέλει ἐκλέξῃ ἡγεμόνα, ἐπὶ τῆς ἐξουσίας τοῦ ὀπίου τοῦ βασιλείου τῆς Ἑλλάδος; θέλει ἀπολαύει τῶν εὐεργετημάτων τῆς ἐσωτερικῆς; εὐδαμονίας, καὶ τηρήσει σχέσεις εἰρημικὰς μετὰ τῶν ἄλλων ἐπικρατειῶν. Ἐὰν δὲ, οὕτω πως; γινόμενων τῶν πραγμάτων, ἡ πολιτεία τῆς Ἑπτανήσου δηλώσῃ σταθερὰν ἐπιθυμίαν νὰ ἐνωθῇ μετὰ τῆς Ἑλλάδος, ἡ βασιλισσα θέλει φανῆ εὐδιάθετος; νὰ προκαλέσῃ τὴν ἀναθεώρησιν τῆς συνθήκης τοῦ 1815 ἔτους; δι' ἧς ἡ πολιτεία αὐτῆ ἐτέθη ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Ἀγγλίας. »

Μετὰ τὴν ἀπαγγελίαν τοῦ ἀνωτέρου λόγου ἐγένετο διεξοδικώταται συζήτησις εἰς ἀμφοτέρους τὰς Ἀγγλικὰς Βουλὰς περὶ τῆς ἐνώσεως τῆς Ἑπτανήσου, καὶ ὅ; λόγοι εὐμενεῖς ἐρρήθησαν περὶ Ἑλλάδος. Ἐὐ ὑπουργεῖον ἐδήλωσεν ἐπισημῶς ὅτι ἀπόφασιν ἔχει ν' ἀποδώσῃ τὰς ἐπιτὰ νήσους εἰς τὴν ἀδελφὴν αὐτῶν, τὴν ἐλευθέραν Ἑλλάδα. Ἀξιοσημείωτα δὲ πρὸ πάντων εἶναι τὰ ὑπὸ τοῦ λόρδου Ρώσελ βηθέντα ταῦτα. « Δύο ἀδελφαί, ἐνδόξου; ἔχουσαι ἀναμνήσεις, ἡ Ἰταλία καὶ ἡ Ἑλλάς, ὑψοῦσι τὴν φωνὴν ὑπὲρ τῆς ἰδίας ἐλευθερίας; δὲν θέλει ἀρα δοξασθῆ ἡ τῆς Μ. Βρετανίας; κυ-

βέρησις συντελοῦσα εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς εὐχῆς αὐτῶν; τοιαύτη πολιτικὴ δὲν εἶναι παρ' ἡμῖν; νέα ἀλλὰ προαιώνιος; καὶ ταύτην ἠκολουθήσαμεν ἔντε Ὀλλανδία καὶ Πορτογαλλία καὶ Βελγίον καὶ ἐν Ἑλλάδι. »

Ἄλλὰ καὶ ὁ λόρδος Πάλλμερστον διμήλησας ἐν τῇ Βουλῇ τῶν Κοινοτήτων περὶ τῆς Ἑπτανήσου, προσέθετο λόγους διαθρόπτοντας τὴν ἑλληνικὴν φιλαυτίαν. « Δικαίως, εἶπεν, ἐπήνεσαν τὴν Ἑλλάδα, διότι ἔδειξε πολλὴν φρόνησιν, καὶ τὸ κατ' ἐμὲ ἔχω τὴν πεποίθησιν ὅτι ὑπὸ ἡγεμόνα ἱκανόν καὶ ὑπὸ μόνιμον κυβέρνησιν θέλουσιν εὐημερήσει. Οἱ πρόγονοι αὐτῶν διεκρίθησαν εἰς ὅλους τοὺς κλάδους τῆς διανοητικῆς ἐνεργείας; εἶχον καὶ ποιητὰς; καὶ ῥήτορας; καὶ στρατηγούς; καὶ πολιτικούς; ἀνδρας; καὶ ζωγράφους; καὶ γλύπτας; τῆς πρώτης τάξεως. Δὲν βλέπω; ἄρα διὰ τί καὶ οἱ ἀπόγονοι τῶν μεγάλων ἐκείνων ἀνδρῶν δὲν θέλουσι πατήσαι τὰ ἔργα τῶν πατέρων αὐτῶν. Ἡ ἱστορία μαρτυρεῖ ὅτι χάρις εἰς μυστηριώδη τινὰ ἐπιβρόχην εἰς λαὸς; διακρίνεται πάντοτε διὰ τῶν αὐτῶν προτερημάτων ἐναντίον τῶν ἀλλεπαλλήλων μεταδόλων; ἄρα καὶ οἱ Ἕλληνες, τοχόντες ἀγαθῆς; κυβερνήσεως, δύνανται νὰ ταχθῶσι μετὰ τῶν σφωτέρων καὶ διαπρεπέστερων τῆς; Εὐρώπης; ἑθνῶν. »

Ἀπεβίωσεν ἐσχάτως ὁ πιστότερος τῶν φίλων καὶ μέγας εὐεργέτης τῆς Ἑλλάδος, ὁ διὰ τοῦτο καὶ πολίτης; Ἕλληνας; ἀναγορευθεὶς ὑπὸ τῆς; ἐν Τριζίνῃ; ἑθνικῆς; Συνελεύσεως Ἑλλέτου; Ἐυνάρδου. Ἡ Συνέλευσις; ἀπεφάσισε νὰ ἐκφράσῃ δι' ἐπιστολῆς; πρὸς τὴν χήραν αὐτοῦ τὴν πάνδημον λύπην τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους. Περὶ τοῦ ἀεμνήστου τοῦτου ἀνδρὸς; θέλομεν γράψαι καὶ ἀκολούθως.

ΠΑΡΟΡΑΜΑΤῶΝ ΔΙΟΡΘΩΣΙΣ.

—οοο—

Φυλ. 307.

Σελ. 465—στῆλ. 2—στῆλ. 7—γρ. καὶ ἐνταῦθα, διὰ τῶν

Σελ. 465—στῆλ. 2—στῆλ. 13—γρ. ὑπαγορεύσαν

Σελ. 466—στῆλ. 2—στῆλ. 64—γρ. ἐσχόλασε. Φαίνεται

φυλλάδιον 308.

Σ. 509 σῆλ. β'. Ποίησις. β'. ρροφή ἀντὶ καρπῶς; γρ. καρποί.

φυλλάδιον 309.

Σ. 520 σῆλ. β'. στῆλ. 46 ἀντὶ τοῦ τῶν γρ. ταύτην

Σ. 535 σῆλ. α'. στῆλ. 26 ἀντὶ ἑκατοστῆτος; γρ. ἑκατοστός;

Ἐἴ; τινα δ' ἀντίτυπα τοῦ αὐτοῦ φυλλάδιου ἀναγνωστέον

Σ. 535 σ. α'. σῆλ. 4 καὶ 5, ἀντὶ τοῦς; βαθυτέρους τὰς; βαθυτέρας

Σ. 530 σ. β'. σῆλ. 40, ἀντὶ αἰκοδομοῦντες; οἰκονομοῦντες.

ΑΤΣΙΣ

τοῦ ἐν τῷ φυλλάδιῳ 308 αἰτήγματος

—οοο—

Τὸ στοιχεῖον τοῦ ἀλφαβήτου, X.

Ἐλησημονήθη κατὰ παραδρομὴν νὰ προστεθῆ μετὰ τῶν ἐν Ἑλλάδι ἐκδομένων ἐφημερίδων (ἴδε σελ. 543 τοῦ παρόντος φυλλάδιου) καὶ τρίτη ἐν Τριπόλει δημοσιευομένη « ἡ φωνὴ τῶν Ἑπαρχικῶν. » Ὡστε ὅλος ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐφημερίδων εἶναι 59.